

Bladet Prosa

De It-professionelles fagblad · 4 · April · 2007

FAGLIGT

Guide til overenskomster

side 10

TEKNOLOGI

Stallman:

Velkommen til den frie verden

side 28

Nye åbningstider: Side 3

Løn: 8,1% mere på et år: Side 4

PROSA

Sig nej til øget it-overvågning af borgerne

Fra den 15. september 2007 skal al trafik på din internetforbindelse og dine telefoner (inklusive din ip-telefon) registreres af din serviceudbyder. Det drejer sig bl.a. om oplysninger om, hvem du ringer til, hvem du sender e-mails og SMS'er til. Formålet er at fange terrorister i Danmark ved at se, hvem de tidligere har kommunikeret med. Bemærk at politiet allerede i dag har ret til at overvåge en borger, de har mistanke til. Denne logning er kun en lille del af et stort lovkompleks, som blandt andet slækker på den vitale kontrol fra domstolene med politiet.

At overvåge alle er hverken effektivt eller rimeligt – det virker nærmest molbogagtigt. Det er PROSA ikke de eneste, som mener. Den tidligere PET-chef deler vores betænkeligheder. Regningen for alt dette – og den kommer til at løbe op i mange hundrede millioner af kroner – skal betales af dig og mig som forbrugere.

PROSAbladet udsendte i sidste nummer af bladet en cd med programmer, som gør det muligt at komme uden om logningen. Der er nu blevet distribueret over 20.000 cd'er via downloads fra internettet – og tallet stiger hele tiden. Et af de polemiske spørgsmål, vi har fået, er: Støtter I ikke bare terrorister og pædofile ved at give dem disse værktøjer? Nej, det er fuldt lovlige værktøjer, der i forvejen ligger på internettet. Og det er kun et af overvågningssystemets mange huller. Støtter en forfatter af kriminalromaner kriminelle, hvis de lader sig inspirere af hendes historier? Selvfølgelig ikke! Vores formål er alene at hjælpe lovlige borgere med at undgå overvågning.

Andre har spurgt, om der er noget problem i at blive overvåget, hvis man har rent mel i posen? Hvis det var en rigtig præmis, så ville det selvfølgelig være i orden at sætte mikrofoner og webcams op i alle hjem (og på alle offentlige steder) – som det sker i George Orwells roman "1984". Der er nok ret få, der ønsker sig et webcam på sit toilet eller i sit soveværelse.

Begge disse typer spørgsmål er en afsporing af debatten. Det drejer sig om at beskytte vores ret til et privatliv. Hvis terrorfrygten får os til at skabe et totalt overvågningsfund, har vi mistet de værdier, som vi prøver at forsvare ved at bekæmpe terrorister og kriminelle.

Peter Ussing
Formand

PROSAbladet · 4 2007 37. årgang

Adresse:

Ahlefeldtsgade 16, 1359 Kbh. K.
Tlf. 33 36 41 41, fax 33 91 90 44
PROSAbladets
postgiro: 6 58 08 90,
e-mail: prosa.bladet@prosa.dk

Ansvarshavende redaktør:

Thor Temte
tth@prosa.dk

Redaktionel medarbejder:

Jeanette Grøn Nielsen
jgn@prosa.dk

Udgivelsesdato og deadline:

Udkommer en gang hver måned,
undtagen juli måned.
Næste gang 23. – 25. maj
Deadline for artikler: 7. maj
Læserbreve: 14. maj

Debatindlæg:

PROSAbladet modtager meget gerne artikler, læserbreve, debatindlæg og kommentarer fra medlemmerne. Indlæggen sendes til redaktion@prosa.dk eller tth@prosa.dk. Indlæggen vil blive redigeret efter retningslinjer vedtaget af redaktionen. Disse retningslinjer kan læses på www.prosa.dk/prosa.bladet

Redaktionsudvalg:

Jesper Gødvad ØST Formand,
Thomas Diemar STAT,
Thomas Hedberg ØST,
Nicolai Lundgaard VEST,
Frank Lerholdt ØST,
Bjørn West ØST.

Artikler:

Synspunkter, der fremføres i signerede artikler, er ikke nødvendigvis dækkende for redaktionens opfattelse. Rubrikken „Synspunkt“ stilles til rådighed for Hovedbestyrelsen.

Annoncer:

DG Media a/s
Telefon: 70 27 11 55
E-mail: epost@dgmedia.dk
Deadline for næste nummer:
Den 8. maj

Teknisk produktion:

Layout og sats: Palle Skrammø
Tryk: KLS Grafisk Hus

Illustrationer:

Hvis ikke andet er angivet, PROSAarkiv

Oplag:

Oplag 12.000

Papir og produktion er godkendt til
Nordisk Miljømærkning

Kontakt PROSA:

For kontakt til PROSA, se navne og adresser på
bladets næstsiste side.

Vi skal have færre valgte fuldtidspolitikere.

Martin Lindboe. Om hvor PROSA skal hen? Side 16

Vågn op og bliv professionelle!

Effektiv metode gør it-folk til brobyggere

Vi vil have glade og sunde it-folk

FAGLIGT

Mere tid til livet • 4

Årets lønstatistik er på gaden. Der kan man læse, at PROSAs medlemmer har fået en gennemsnitlig lønstigning på 8,1% – og har mindre overarbejde.

Overenskomster

– et spil for kendere • 10

Er overenskomstforhandlinger også sort snak for dig? Forhandlingerne sker på baggrund af et gammelt system, som kan være svært at gennemskue. Vi ridser hovedlinierne op her.

Herre over egen overenskomst • 12

I PROSA aftaler medarbejdernes tillidsrepræsentanter løn- og arbejdsforhold i direkte forhandlinger med arbejdsgiveren. Det giver gode fordele.

PROSA OM PROSA

Overvældende

interesse for privatlivs-cd'en • 6

PROSAbladets udsendelse af "Den politiske cd" til alle abonnenter har ført til en fornyet debat om logning, overvågning og registrering af elektronisk kommunikation.

Modsætninger mødes • 16

PROSAs fremtid er på dagsordenen. Hvordan skal foreningen være skruet sammen og hvad er vigtigt? Det har vi spurgt to it-folk, der er aktive i hovedbestyrelsen om. Og de er slet ikke enige.

TEKNOLOGI

Stat og kommuner betaler overpriser til Microsoft • 8

Ifølge PROSAs faglige hovedorganisation er der millioner at spare på det offentliges licensaftaler med Microsoft. FTF stiller nu krav om, at pengene fremover bruges på bedre velfærd.

Effektiv metode gør it-folk til brobyggere • 22

Sense-Making gør det muligt på to dage at identificere de faktorer som kan betyde, at en ny version af et produkt bliver en succes. Metoden giver både hurtigere og mere pålidelig beskrivelse af brugernes problemer end man er vant til.

Vær med til at skabe en fri verden • 28

Free Software-guruen Richard M. Stallman trak fulde huse i både Ballerup og Lyngby.

ORIENTERING

Lavere efterløn, hvis du hopper for sent på • 34

En udsendelse på DR i marts gav et lige lovligt lyserødt indtryk af, hvor nemt det er at hoppe på efterlønsordningen, hvis man ellers har fravalgt den. En del af PROSAs medlemmer har også fået et forkert billede.

Nye åbningstider i København

Kontortid 9 - 15, mandag dog 10 - 15

Mere tid til livet

Årets lønstatistik er på gaden. Der kan man læse, at PROSAs medlemmer har fået en gennemsnitlig lønstigning på 8,1% – og har mindre overarbejde.

Af Erik Klausen, faglig sekretær
og Allan Pleman, konsulent

PROSA har forsat den mest dækkende lønstatistik for it-faget i Danmark. Vi har netop offentliggjort den nye lønstatistik, og igen ligger vi i spidsen på det kvalitative indhold. Med en svarprocent på 39,16% er de it-professionelle absolut blandt dem, der er flittigst til at bidrage til deres lønstatistik. Der skal derfor lyde en stor tak til de mange medlemmer, der har leveret oplysningerne til lønstatistikken. Den gennemsnitlige lønstigning var 8,1%. Det er nok ikke så højt, som man kunne forvente i gunstige tider som nu, men det er med til at understrege, at lønudviklingen ikke er særligt konjunkturfølsom.

Mindre overarbejde

Til gengæld får it-folkene mere og mere styr på overarbejdet. Især udviklere har altid haft ry for ikke at kunne styre deres opfinder-gener. Men tabel 2 viser, at de helt høje overarbejdstimer er faldet

Privatansatte på individuel kontrakt med 2 år eller mere på virksomheden				
Årstal	2004	2005	2006	2007
Ingen ekstra feriedag	26,02	24,65	23,39	24,31
1 til 4 dages ekstra ferie	20,63	16,34	14,59	11,04
6 ugers ferie eller mere	53,35	59,00	62,02	64,65

drastisk. Faldet i nedre kvartil viser også, at mængden af overarbejdet generelt er begyndt at falde.

Antallet af personer, der yder overarbejde, svinger, men er dog faldet 8% i forhold til sidste år (tabel 1). Til gengæld viser tabel 2, at antallet af præsterede timer er kraftigt faldende. Den lave arbejdsløshed tyder ellers på, at der er opgaver nok at løse, men it-folket er åbenbart ved at lære at passe på sig selv. Vi kan kun gætte på, om det er virksomhederne, der er blevet bedre til at planlægge og styre arbejdsmængden

– eller om det er de ansatte, der er blevet bedre til at sige fra, nu hvor det er blevet lettere at få et andet job, hvis forholdene er for belastende. Men positivt er det, og vi kan kun håbe, at tendensen vil smitte af på antallet af stress-tilfælde.

Find alle tallene på nettet

I lighed med de senere år har vi valgt at offentliggøre tallene på vores hjemmeside. Så her kan du se, hvad du med rimelighed kan forvente at få i løn. Husk, når du læser tabellerne, at alle de angivne tal tager udgangspunkt i, at arbejdsgiveren bidrager til pensionen oven i – samt at man har seks ugers ferie. Det giver sig selv for det offentlige område, men det gør sig også gældende på det private. Således er det kun 13,4% af de privat ansatte, der ikke har en arbejdsgiverbetalt pension. Denne gruppe får samtidigt mindre i løn end gruppen med pension, så de har noget at tage fat på.

Den 6. feriedage er indført for 76,3% af ansatte på det private område. Det er primært ansatte på individuel kontrakt, der halter bagud med hensyn til den ekstra feriedage. Men selv blandt dem har 64,7% seks ugers ferie eller mere.

Mindre overarbejde						
Årstal		Antal	Nedre kvartil	Median	Øvre kvartil	Gn.snit
2004	Timer - overtid	1304	8	13	25	23,55
2005	Timer - overtid	1278	8	15	27	24,08
2006	Timer - overtid	1217	7	12	25	23,14
2007	Timer - overtid	1252	6	10	20	15,93
Årstal		2004	2005	2006	2007	
Havde du overarbejde i januar?	Ja	45,09	44,10	45,10	41,35	
	Nej	54,91	55,90	54,90	58,65	

Nu kan vi forkæle musikerne.

Med USB-modem i den bærbare
har vi hurtigt bredbånd overalt

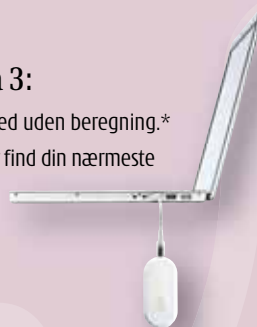
"Som pladeselskab har vi daglige aftaler med musikere fra hele verden. Og som de kunstnere de er, bliver vores aftaler selvfølgelig altid ændret i sidste sekund. Og aldrig over telefonen. Skal der f.eks. absolut være appelsinjuice på værelset, sker sådanne krav kun pr. mail. Var vi ikke online overalt og hele tiden, ville vi derfor hurtigt blive upopulære."

Henrik Fuglsang, Digital Account manager hos Warner Music
Warner Music er ét af verdens største musikbureauer
og er repræsenteret i over 50 lande.

Mobilt Bredbånd fra 3:

Prøv Mobilt Bredbånd en måned uden beregning.*
Ring 70 313 300 eller find din nærmeste
forhandler på 3.dk/business

Instant Business

*Gælder CVR-registrerede virksomheder og ved oprettelse af Mobilt Bredbånd 1,5 eller 3,0. Bindingsperiode i 18 md. I prøveperioden vil forbrug, der ikke er inkluderet i det abonnement du har valgt samt forbrug i udlandet, blive faktureret jvf. de respektive abonnementsvilkår.

”

Så kort sagt: Jeg har vanskeligt ved at se det ædle formål med PROSAbladets cd.

- Lene Espersen, justitsminister

Overvældende interesse for privatlivs-cd'en

PROSAbladets udsendelse af ”Den politiske cd” til alle abonnenter har ført til en fornyet debat om logning, overvågning og registrering af elektronisk kommunikation.

Af Per Henriksen, kommunikations- og kampagnechef

Udover de 12.000 PROSA-medlemmer, der fik cd'en sammen med sidste nr. af PROSAbladet, har snart 40.000 personer downloadet den direkte fra hjemmesiden. Cd'en har også fundet vej til indslag både i TV-avisen og TV2-nyhederne, samt ført til en livlig debat om digital overvågning og registrering. En debat, der bl.a. har bredt sig på nettet via diverse blogs og debatfora (se oversigten på www.prosa.dk). Kort sagt har udgivelsen givet genlyd i stort set alle landets medier

Støtte fra mange fronter

Projektet har fået støtte fra mange si-

der, herunder Dansk Industri/ITEK og den liberale tænketank CEPOS, som bl.a. støttede det uforbeholdent i radioprogrammet Harddisken. De eneste, der har været stærkt utilfredse, er Justitsminister Lene Espersen og kredse i Politiets Efterretningstjeneste (PET). Men to tidligere topfolk fra PET, tidligere operativ chef Hans Jørgen Bonnichsen og tidligere PET-chef Ole Stig Andersen, har støttet PROSA og IT-politisk forening. De deler vores bekymring om, at den kraftigt stigende digitale registrering kan blive misbrugt og være en glidebane mod et overvågnings- og kontrolsamfund. Terrorfrygten kan blive så stor,

at vi ødelægger de frihedsrettigheder, som afgørende adskiller os fra fundamentalismen.

Tillid er vigtig

Grov kriminalitet og pædofiles misbrug bruges – igen – som argument for meget mere overvågning. Hans Jørgen Bonnichsens modsvar er dobbelt. Dels har PET brug for befolkningens tillid og at borgere gerne vil hjælpe til, hvis de opdager, at der sker noget skummelt et sted. Dels er det målrettet efterforskning, der virker, snarere end massiv registrering. At indsamle milliarder af data gør det alt for let at drukne i information.

Tidligere PET-chef:

Vi overvåger folk på alt for løst grundlag

Et problem, som bekymrer den tidligere spionchef, Ole Stig Andersen, er ironisk nok de øgede beføjelser, som hans gamle tjeneste har fået efter terrorpakkens gennemførelse. Ole Stig Andersen mener, at der er alt for store muligheder for, at de nye regler kan føre til misbrug.

"Mantraet blandt politikerne er jo, at så længe, der er domstolskontrol, så er det hele i orden. Men det er efter min mening ikke nogen garanti for, at folk ikke bliver overvåget eller aflyttet på et alt for løst grundlag."

"Hvad skal en dommer stille op, hvis han synes, at aflytningen er sket på for mager en mistanke? Han kan sige; Det må I ikke, og så kan politiet give en undskyldning,

men tingene kan jo ikke gøres om, og et eller andet sted vil domstolene nok mene, at PET ikke har handlet af ond vilje."

Ole Stig Andersen advarer i det hele taget mod at tro, at dommerkendelser garanterer borgernes retssikkerhed, især i sager, der involverer efterretningstjenesterne. *"Jeg gad nok se den dommer, der vil stå fast på at ville efterprøve alle oplysninger, hvis PET f.eks. siger, at oplysningerne kommer fra CIA. Ingen dansk dommer kan jo få adgang til at afhøre de amerikanske kilder. Det vil PET heller ikke selv have mulighed for. Beviset for mistanken kan altså være meget tyndt, og domstolene har ikke andre muligheder end at stole på politiet. Det er problem for*

retssikkerheden, og endnu værre bliver det, når efterretningstjenesterne beføjelser udvides," siger han.

"Det er en dødsensfarlig cocktail, hvis man har politikere, der ikke vil eller kan sige stop, og embedsmænd, der gerne vil gøre deres arbejde så effektivt som muligt, og derfor argumenterer for større apparater og mere magt. Det fører nødvendigvis til oprustning. Og spørgsmålet er: Kommer der nogen sinde et tidspunkt, hvor man af sig selv ruster ned," spørger han.

Ole Stig Andersen, PET-chef fra 1975-1984 til Dagbladet Information, 3. april 2007

Justisminister Lene Espersen:

PROSA hjælper kun kriminelle

"Min første indskydelse efter at have set artiklen i PROSAbladet var, at det altid er det, som folk ved mindst om, der giver grobund for de største myter.

Lad mig slå helt fast, hvad formålet med reglerne om logning er. For det kan siges meget klart. Formålet er at forebygge og opklare meget alvorlig kriminalitet.

Efter logningsbekendtgørelsen skal udbydere fra den 15. september i år registrere og opbevare visse oplysninger om internettrafik. Selve indholdet af trafikken skal ikke logges. Udbydere skal registrere og opbevare oplysningerne om, hvilke elek-

troniske kommunikationsmidler, der har været i forbindelse med hinanden. Det er altså ikke politiet, der skal registrere og opbevare oplysningerne.

Politiet kan alene få udleveret oplysninger om enkeltpersoners internettrafik fra en udbyder, hvis en domstol ved en kendelse har besluttet, at det kan ske. En kendelse herom forudsætter, at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har begået eller vil begå en lovovertrædelse, der kan straffes med fængsel i seks år eller derover. Politiet kan altså kun få udleveret kommunikationsoplysninger, hvis der er tale om

meget alvorlig kriminalitet.

De brugere af internettet, der har rent mel i posen, har intet at frygte med hensyn til logning. Derfor undrer det mig også meget, at PROSAbladet har valgt at udsende en cd med diverse krypterings- og sløringssoftware. For mig at se er der kun en meget begrænset gruppe, som kan have gavn af cd'en. Næmlig de personer, som har lavet eller påtænker at lave kriminalitet af meget alvorlig karakter, og som derfor vil forsøge at gøre alt for at skjule deres spor. Så kort sagt: Jeg har vanskeligt ved at se det ædle formål med PROSAbladets cd."

Stat og kommuner **betaler overpriser** til Microsoft

Ifølge PROSAs faglige hovedorganisation er der millioner at spare på det offentliges licensaftaler med Microsoft. FTF stiller nu krav om, at pengene fremover bruges på bedre velfærd.

Af Per Henriksen, kommunikations- og kampagnechef

– Det er ikke nemt at gennemskue de licenssystemer, som Microsoft har etableret med deres storkunder i stat, kommuner, virksomheder og organisationer. Spørgsmålet er, om indkøbs- og it-chefer i virkeligheden er klar over, hvor mange gange de betaler for licenser, selvom de tilsyneladende kan glæde sig over, at de får ”store rabatter”, skriver konsulent Ole Stilund Jeppesen, ansvarlig for FTF’s It-ressource-center, i et notat, der gennemgår Microsofts Enterprise Agreements (EA). En licensaftale, som mange har benyttet sig af, siden den blev introduceret i 2001. Selv har FTF forhandlet en såkaldt select-aftale på plads med Microsoft gennem den Europæiske Faglige Sammenslutning. I Danmark og flere andre lande nægtede Microsoft i starten at overholde aftalen. Men nu er det faldet på plads. Den nye select-aftale har allerede betydet op til 60.000 kr. i besparelser for nogle fagforbund.

Samme licens betalt 3,5 gange

– Når vi på denne baggrund kikker nærmere på Microsofts Enterprise Ag-

reements med det offentlige Danmark er vi rystet, siger Ole Stilund Jeppesen. I FTF-notatet opstilles et eksempel på en kommune, der i 2002 indgik en EA, hvor resultatet til slut blev, at kommunen har betalt hele 3,5 gange for Windows-licensen over en periode på fem år. Men så får man også rabat på de såkaldt Core CAL (Core Client Access License), hvor man betaler for retten til at bruge serveren. Dem er der fire af: Windows Server CAL, Exchange CAL, SharePoint CAL og SMS CAL. Microsofts EA indeholder et godt tilbud; køb fire, betal for to.

– Men medmindre man benytter alle de inkluderede licenser i Core CAL til de fleste brugere – og opgraderer serverne hurtigt efter fremkomsten af en ny version – så kan Core CAL også vise sig at være et dyrt bekendtskab, siger Ole Stilund Jeppesen.

Kun få har fuldt udbytte

Til FTF’s nyhedsmagasin Resonans supplerer lektor i økonomi på Århus Universitet Jens Hørlück:

– For mange mellemstore virksomhe-

der og kommuner er det hulens besværligt at holde styr på Microsofts licenser. Fordi en Enterprise er let at administrere, har Microsoft kunnet sælge nogle meget dyre aftaler, hvor det er underordnet, om kunden opgraderer eller ej – de betaler alligevel. Mit gæt er, at det er en forsvindende lille del af kommunerne, der gør tilstrækkelig brug af aftalens opgraderingsret til, at det kan betale sig. På den måde betaler de rigtig mange penge for noget, de ikke gør brug af. Som økonom kan jeg jo kun sige, at det er dygtigt gjort af Microsoft, men som borger og deltager i samfundsdebatten må jeg også sige, at kunderne betaler for langt mere, end de bruger. Det drejer sig formentlig om millioner af kroner hvert år. Jens Hørlück vil ikke være med til at kalde f.eks. en Core CAL for et produkt:

– Det er et kunstprodukt; en licens, der giver ret til at kommunikere mellem to produkter, man allerede har betalt licens for. Det er en af Microsofts opfindelser for at hive penge ud af kunderne. Det er dygtigt gjort, siger Jens Hørlück.

” Som økonom kan jeg jo kun sige, at det er dygtigt gjort af Microsoft, men som borger og deltager i samfundsdebatten må jeg også sige, at kunderne betaler for langt mere, end de bruger.

Tavshed fra Finansministeriet

Noget tyder dog på, at Finansministeriet er begyndt at få øjnene op for, at Microsofts Enterprise Agreements harmonerer meget dårligt med den danske regerings softwarestrategi om at være ”bedst og billigst”. Efter planen skulle den såkaldte SKI-aftale (Statens og Kommunernes Indkøbsaftale) med blandt andet Microsoft fornys den 1. april, efter at den har været i udbud. På Statens Indkøbs hjemmeside har man et stykke tid kunne læse:

”Myndigheder, der i dag gør brug af Enterprise-licenser på desktop-området skal ikke forlænge eller nyttegne disse,

når de udløber 31. marts 2007. Finansministeriets endelige anvisninger vedrørende anskaffelsesform vil blive udsendt i løbet af marts måned 2007.”

Men Finansministeriet har endnu ikke taget stilling.

Krav til kvalitetsreform

Den larmende tavshed fra Finansministeriet har fået FTF's formand Bente Sorgenfrey på banen med meldingen om, at licensaftalerne er en meget væsentlig del af den aktuelle debat om en kvalitetsreform.

– Det offentlige Danmark skal absolut

ikke betale en krone mere til Microsoft eller andre it-virksomheder end nødvendigt. Det er jo ikke til at bære, hvis penge, der kunne bruges på borgere, brugere, elever, børn, patienter osv., er gået til at betale overpriser for nogle licenser, udtaler Bente Sorgenfrey til Resonans.

De aktuelle rabatter, som FTF har realiseret igennem en select-aftale med Microsoft, viser, at det offentlige kan få nøjagtig de samme produkter og funktionalitet til en markant lavere pris.

WirelessCenter

Center for trådløse teknologier og økonomi

Fagligt netværk

• Netværk

Bliv medlem af vores netværk og bliv inviteret til seminarer mv.

Kurser og rådgivning

• Kurser

Skræddersyede kurser inden for Wireless-området med flere mulige afviklingsformer og længder

Partnerskab

• Partnerskab

Få vidensstilskud til jeres udviklingsprojekter og deltag i vores projekter

Projektsamarbejder

Flere informationer og tilmelding

- tast WirelessCenter.ihk.dk
- ring 4480 5170
- skype [WirelessCenter.ihk.dk](https://www.skype.com/da/contacts/WirelessCenter.ihk.dk)

WIRELESS
CENTER
Ingeniørhøjskolen
i København

Fra venstre: HTS' s Knud Erik Linius, Ole Krog, Jesper Balthazar-Christensen og 3F' s Orla Petersen, Klaus Lorentzen og Jan Villadsen i forligsinstitutionen. Lars Nybøll / POLFOTO

Overenskomster – et spil for kendere

Er overenskomstforhandlinger også sort snak for dig? Forhandlingerne sker på baggrund af et gammelt system, som kan være svært at gennemskue. Vi ridser hovedlinierne op her.

Af Niels Bjørn Pedersen, freelancejournalist

Når man som almindelig lønmodtager i dag starter i et nyt job, vil man både på det private og det offentlige arbejdsmarked være dækket ind af et net af overenskomster og aftaler, der fastlægger rettigheder og pligter for både arbejdsgiveren og medarbejderen.

Der er forskellige overenskomster på det private arbejdsmarked, som ho-

vedsageligt dækkes af de forbund, der er medlem af LO. Der er f.eks. en for industriområdet, en for handels- og transportområdet og en for byggeriets område. Også på det offentlige område er der forskellige overenskomster. Disse generelle overenskomster aftales mellem arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer, f.eks. mellem arbejds-

verorganisationen Dansk Industri og lønmodtagerorganisationen CO-Industri, som er en sammenslutning af en række fagforbund, der har medlemmer, som arbejder på industriområdet, f.eks. Dansk Metal, 3F, HK/Privat m.fl. På det offentlige område er den største overenskomst den, der forhandles mellem Kommunernes Landsforening (KL) og

I forhandlingsfællesskaberne er der ofte uskrevne aftaler om hvilke områder, der især skal tilgodeses eller har noget til gode fra forrige forhandlinger.

Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte (KTO), et forhandlingsfællesskab etableret af en række forbund med medlemmer, der arbejder på det offentlige område, f.eks. FOA, BUPL, HK/Kommunal, 3F m.fl. Forhandlingsfællesskaberne er etableret ud fra solidariske overvejelser. Her deltager både faglærte og ufaglærte, stærke og svagere forbund, og hensigten er at skabe et sikkerhedsnet, hvor ingen falder for langt bagud i forhold til vilkårene på arbejdsmarkedet. Traditionelt har det ofte medført diskussioner om f.eks. lønforhold mellem faglærte og ufaglærte eller mellem mænd og kvinder.

Generelle, lokale og husaftaler

De generelle overenskomster fastlægger rammer for:

- > løn
- > arbejdstid
- > skifteholdsarbejde
- > ferie og helligdagsbetaling
- > efteruddannelse
- > opsigelsesregler

Samt en lang række andre forhold af betydning for forholdet mellem arbejdsgivere og medarbejdere. Ofte er de generelle overenskomster, der indgås mellem arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer, suppleret med særaftaler, der gælder et givet fagområde. Endvidere er der på mange arbejdspladser hus- eller lokalaftaler, hvor arbejdsgiver og medarbejdere på en enkelt arbejdsplads har indgået aftaler om specifikke lokale forhold.

Der er med andre ord et vidt forgrenet

net af aftaler, som fastlægger lønmodtagernes lønforhold, pligter og rettigheder.

Minimalløn, normalløn eller ny løn

På det private arbejdsmarked, som netop nu – ved forligsmandens hjælp – er ved at afslutte forhandlingerne og sende dem til afstemning blandt medlemmerne, er der to slags overenskomster: 'Minimallønsaftaler' og 'normallønsaftaler'. På minimallønsområdet er der mulighed for at forhandle lokale spørgsmål, herunder løn, på den enkelte arbejdsplads mindst en gang om året, mens lønudviklingen på normallønsområdet fastlægges ved de centrale forhandlinger for hele overenskomstperioden. Det offentlige område skal først forhandle overenskomst til næste år. Her har det store spørgsmål været "ny løn", som kan minde om minimallønsystemet, bortset fra at de puljer, der kan forhandles lokalt, bliver fastsat ved det centrale forhandlingsbord, og at de offentlige arbejdsgivere mildt sagt er tilbageholdende med at udmønte alle pengene i lønpuljerne.

Fra krav til ønsker

Der er lang vej fra den enkelte arbejdsplads til forhandlingsbordet, hvor repræsentanterne fra arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationerne mødes for at aftale den kommende periodes overenskomster, og hvor lang en periode den skal gælde. Tidligere var OK-perioden et- eller to-årig, men i dag er den tre- eller fire-årig. Inden forhandlingerne

: Hvis man ikke kan blive enige

Kan parterne ikke selv forhandle sig frem til et resultat, og udsigten til enten strejke eller lockout dermed bliver mere nærværende, kan de bede forligsinstitutionen om hjælp. Eller forligsmanden kan af egen drift kræve, at forhandlingerne henlægges til forligsinstitution.

Forligsmanden kan søge at få parterne til at enes om et kompromis og udsætte varslede konflikter 2x14 dage. Først hvis han vurderer, at parterne ikke kan enes, træder eventuelle konfliktvarsler i kraft. Forligsmanden har også magt til at sammenkæde forhandlingsresultater fra forskellige områder. I år vil man f.eks. uden tvivl opleve, at overenskomsten for CO-industri (minimallønsområdet) kobles sammen med overenskomsten på handel- transport- og serviceområdet og at dette hybridprodukt sendes til afstemning hos både lønmodtagere og arbejdsgivere. Denne sammenkædningsregel har været stærkt kritiseret fra lønmodtagerside, fordi den kan sætte en hel faggruppe ud af spil. Selv om f.eks. alle fra HK/privat stemmer nej til resultatet, mens alle andre stemmer ja, vil det blive vedtaget og dermed også omfatte medlemmerne af HK/Privat, selv om de har forkastet det. Forslaget, der sendes til afstemning, vedtages, hvis der er et flertal af ja-stemmer. Et mæglingforslag kan forkastes, når den samlede stemmeprocent er over 40 og mindst 25% er nej-stemmer. Forkastes et mæglingforslag er den naturlige fortsættelse en storkonflikt på arbejdsmarkedet. En sådan konflikt vil sandsynligvis ende med et politisk indgreb, hvor Folketinget ophører forligsmandens forslag til lov.

går i gang, har der ofte været et forløb, hvor medarbejderne på en arbejdsplads har afholdt klubmøder og drøftet, hvilke krav de havde til en ny OK-periode. De eller deres tillidsrepræsentant har sandsynligvis senere deltaget i en generalforsamling i deres fagforening, hvor man har vedtaget hvilke krav, fagforeningen

skal fremsende til forbundet. I flere forbund afholder man derefter særlige overenskomstkonferencer, hvor kravene prioriteres. Krav og temaer fremsendes derefter til forbundets forhandlingsfællesskab f.eks. CO-Industri eller KTO. Forhandlingsfællesskaberne vælger den forhandlingsdelegation, der skal mødes med modparten. Det betyder, at langt fra alle forbund er repræsenteret ved forhandlingerne. Mange må affinde sig med en rolle som deltager i en baggrundsgruppe, som de egentlige forhandlere diskuterer forløbet og resultater med. I forhandlingsfællesskaberne er der ofte uskrevne aftaler om hvilke områder, der især skal tilgodeses eller har noget til gode fra forrige forhandlinger.

Til tider opstår der så store spændinger mellem forhandlerne, at et fagområde bryder ud af fællesskabet, som f.eks. Dansk Sygeplejeråd gjorde, da de forlod KTO i utilfredshed med resultatet efter den seneste OK for det offentlige område.

Bygger på Septemberforliget

Systemet med aftalte overenskomster bygger på "Septemberforliget", der blev indgået mellem arbejdsgiverforeningen og det daværende LO i 1899. Efter en lang række strejker og lockouter indgik parterne den første hovedaftale, hvor arbejdsgiverne accepterede, at arbejdere har ret til at organisere sig i fagforeninger, der kan forhandle på medlemmernes vegne. Det daværende LO anerkendte til gengæld arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet. Endvidere indførtes 'fredspligten' i overenskomstperioden. Kampskriddet som strejke og lockout kan kun finde sted efter nøje aftalte regler, ellers er de overenskomststridige, og de aktionerende idømmes bod. Hovedaftalen er revideret et par gange siden 1899, men i følge aftalen er det stadig enhver tillidsrepræsentants fornemste opgave at opretholde roen og produktionen på arbejdspladsen. Selv om PROSA ikke er med i LO, er forbundet alligevel underlagt hovedaftalen.

Herre over egen overenskomst

I PROSA aftaler medarbejdernes tillidsrepræsentanter løn- og arbejdsforhold i direkte forhandlinger med arbejdsgiveren. Det giver gode fordele.

Af Niels Bjørn Pedersen, freelancejournalist

– I PROSA lægger vi vægt på, at retten til at indgå overenskomster ligger på den enkelte arbejdsplads, og ikke i forbundet, siger Jens Axel "Jax" Hansen, politisk næstformand i PROSA og siden 1985 tillidsrepræsentant på CSC, hvor forbundet har ca. 800 medlemmer.

Derfor har PROSA ingen landsdækkende aftaler eller overenskomster, således som det ellers kendes fra arbejdsmarkedet.

– PROSA har som forbund ingen myndighed til at indgå aftaler med en virksomhed, siger Jens Axel Hansen og

understreger, at det er kun de, der er omfattet af en overenskomst, der kan indgå den.

– Derfor har vi også de bedste aftaler, tilføjer han med et smil.

Overenskomstsyste­met i PROSA fungerer således anderledes end i andre

Blandt de goder, som vist ingen andre overenskomster har indbygget, er en 'dyrtidsregulering', hvor man automatisk får efterreguleret lønnen én gang om året.

forbund, hvor man delegerer myndigheden til at indgå overenskomster fra arbejdsplads til fagforening og videre til forbund og derfra atter videre til et eventuelt forhandlingsfællesskab (læs artiklen på side??). IPROSA er aftale- og overenskomstretten knyttet direkte til medlemmerne på den enkelte arbejdsplads.

Fri af forligsinstitutionen

– Vi har to PROSA-klubber på CSC. Én for udvikling og én for drift, men aftalerne ligner hinanden meget, så vi plejer at forhandle sammen, siger Jens Axel Hansen.

Når tiden nærmer sig til at forhandle

• Strejke skal ramme virksomheden – ikke kunden

Det er ikke alene kompetencen til at indgå overenskomst, der er forankret blandt medarbejderne på den enkelte arbejdsplads. Også beslutningen om at strejke kan tages lokalt, i hvert fald så længe det er den lokale konfliktfond, der betaler. Ønsker man midler fra den centrale konfliktfond, er det en sag, der afgøres i PROSAs hovedbestyrelse.

– **It-området** er jo et meget sårbart område, siger Jens Axel Hansen.

– **Vi kan** på meget kort tid lamme væsentlige samfundsområder, men det vil øjeblikkeligt medføre et politisk indgreb. I en konfliktsituation handler det derfor om at ramme virksomheden og ikke kunden. Vi har ingen glæde af at ramme CSC's kunder.

ny overenskomst, indkalder PROSA-klubben på CSC krav fra medlemmerne til de kommende forhandlinger, og på den baggrund afholdes der medlemsmøder og vælges forhandlere.

Jens Axel Hansen forklarer, at man på CSC har holdt sig fri af forligsinstitutionen med dens sammenkædningsregler osv.

– Vi sørger for, at vore overenskomster udløber på andre datoer end det store arbejdsmarked. Den nuværende løber i fire år fra 2004 til den 1. juni 2008.

Blandt de goder, som vist ingen andre overenskomster har indbygget, er en 'dyrtidsregulering', hvor man automatisk får efterreguleret lønnen én gang om året. Ved forhandlingerne i 2004 fik man etableret en uddannelsesfond svarende til 5% af lønsummen. Bliver alle fondens midler ikke brugt, kommer resten i stedet til udbetaling. I 2004 fik man også etableret en koncernaftale, som med en enkelt undtagelse sikrer, at alle selskaber i koncernen er omfattet af PROSA-aftalen.

– Men også de der arbejder under en anden overenskomst, har vi sikret, da det er en del af koncernaftalen, at ingen kan aflønnes ringere end i CSC-hovedselskabet. På den måde er der nogle HK'ere, der har glæde af vor aftale.

• Fakta om CSC

CSC etablerede sig i Danmark i 1996 med opkøb af det statsejede Datacentralen. Senere har man opkøbt virksomheder som Scandihealth, Dansk Datalab, E-huset, Mynd og Scandinavian IT group. Koncernen oplyser, at den har 2.700 medarbejdere i Danmark.

PROSA har et unikt fællesskab omkring it og derfor ville det give god mening at HK/Sam-data kom ind under PROSA, mener Michael Valentin.

Vågn op og bliv professionelle!

Drop lokalafdelingerne og de fagligt valgte! Opsangen til PROSA er klar fra tidligere informationschef i HK, Michael Valentin. Han smækkede med døren til fagbevægelsen, da han skrev en kritisk bog om, hvordan den har sovet i timen. Det gør den stadig, mener han. PROSA er ingen undtagelse.

Af Jeanette Grøn Nielsen, journalist

Svaret er klart, da Michael Valentin skal forholde sig til PROSAs fremtid. Den nuværende konstruktion med, at fagligt valgte – og ikke ansatte – servicerer medlemmerne er passé:

– Sats på en professionel drevet fagforening med en politisk ledelse. Det er noget rod, at nogle er valgte, nogle ansatte og andre frikøbte. En politisk bestyrelse skal drive butikken og ansætte nogle dygtige folk – og hvis de ansatte ikke gør det godt, kan ledelsen rive hovedet af dem. Hvad hvis man har valgt en faglig sekretær der er mere interesseret i politik end i medlemsser-

vice? Medlemmerne vil gerne servicerer godt, de er fuldstændig ligeglade med, hvem der gør det.

Persona non grata

Michael Valentin fik den samlede presse – og i særdeleshed den samlede fagbevægelses – opmærksomhed, da han i 2002 skrev debattbogen "Bare det holder min tid ud". I bogen hudflettede han fagbevægelsen efter selv at have været informationschef i HK i tre år. I dag betegner han sig selv som persona non grata i fagbevægelsen og har ikke noget problem med det:

– Dem der ikke vil forholde sig til fagbevægelsens problemer er mere til fare for fagbevægelsen, end jeg er, lyder det fra ham.

Sejler rundt i demokrati

PROSAbladet bad Michael Valentin forholde sig til PROSAs nuværende struktur. Væk med de faglige sekretærer og ind med ansatte og en professionel ledelse med direktør og bestyrelse. Desuden mener han, at PROSAs lokalafdelinger med fordel kan lukkes ned. Han kalder medlemsaktivitet og demokrati for ædelt og sødt. Men det kan man ikke basere sig

Forandring i dag kræver, at de aktive skal stemme for en forandring, der rammer dem selv. Ville du stemme for et forslag, der endte med at gøre dig selv arbejdsløs?

på, når man skal drive en stor organisation, der varetager enorme summer af offentlige midler i a-kassen og har mange ansatte, mener Michael Valentin.

– PROSA og andre fagforeninger lever stadig som det civile samfundsorgan, man var i starten, der blev båret oppe af frivillige kræfter. Nu er I blevet en stor virksomhed, men har ikke ændret jeres logik. Demokrati er sundt, men der skal forretningsfolk til at drive en stor virksomhed. Lige nu sejler tingene rundt i et demokratisk vacuum, lyder det fra ham.

– Den største hindring for fornyelse og fremdrift i dag er demokratiet. De 1-2% aktive kommer til at fylde uforholdsmæssigt meget i forhold til den store gruppe medlemmer, der bare gerne vil have noget for deres penge. Jeg tror tit, at aktive mere repræsenterer sig selv og sine egne synspunkter – det er ikke et reelt billede på, hvad medlemmerne vil have. Forandring i dag kræver, at de aktive skal stemme for en forandring, der rammer dem selv. Ville du stemme for et forslag, der endte med at gøre dig selv arbejdsløs?, spørger Michael Valentin retorisk.

Men er det ikke rimeligt, at det er de aktive der bestemmer og sætter dagsorden?

– Folk i dag kommer ikke ind og råber op og er aktive. Det er en markedsorienteret tid. De bruger ikke længere voice, nu bruger de feet – dvs. de råber ikke op, nu går de, de melder sig bare

ud. De gider da ikke bruge tid på, at I sidder og slås – så siger de bare ”find da ud af det selv”.

Trusselkommunikation

Fagbevægelsens kommunikation til medlemmerne får også en ordentlig opsang fra den tidligere informationschef i HK.

– Generelt har man en underliggende tone af trussel i kommunikationen: ”Du er en snylter, hvis du ikke er med”. Fagbevægelsen skal ikke kommunikere med medlemmerne som om de er nogen stakler, der ikke kan klare sig uden far. Vi har opdraget de unge i dag til ikke at finde sig i noget og til at stille spørgsmålstegn ved alting. Så man kan ikke være småfornæret og forvente, at de bare melder sig ind. Fagbevægelsen betaler i dag for, at de ikke satte noget ind på loyalitetskontoen i 1970’erne og 80’erne, da det væltede ind med medlemmer. Der udviklede man en hovskisnovski facon, hvor det at komme ind i en fagforening var som at foretræde for statsamtet. Der skal opbygges en relation igen til folk – det kræver, at fagbevægelsen arbejder langsigtet og tålmodigt, vurderer Michael Valentin.

Tre fagforeninger vil overleve

Ifølge Michael Valentin vil tre fagforenings-typer overleve. Dels lavprispagforeningerne, dels de meget store som eksempelvis 3F – og så den type som PROSA tilhører, dem der har et snæ-

Jobogliv.dk

Michael Valentin etablerede lavprispagforeningen Jobogliv.dk i 2004. I dag arbejder han med strategisk kommunikation som manager hos JKL Group.

vert fagligt fællesskab. Det er unikt og derfor skal PROSA f.eks. heller ikke ind under HK. Det var mere oplagt, at HK/Sam-Data kom ind under PROSA, mener Michael Valentin og opfordrer til at satse benhårdt på en professionel strategi og fokusere på tre ting:

1. professionel vejledning i forbindelse med ansættelse og fyring
2. at forhandle gode overenskomster
3. at bistå medlemmerne med at opkvalificere dem – i samarbejde med arbejdspladsen

PROSA skal ikke sælge sig selv på at være stor, og derfor behøver man ikke de lokale kontorer rundt om i landet.

– Det er bedre at lukke de fysiske kontorer og så komme ud på virksomhederne, hvor medlemmerne er og lave faglige arrangementer for dem. Folk i dag kan altså godt tale sammen uden, at der er en tillidsrepræsentant til stede. I det hele taget er folk mere loyale overfor deres arbejdsplads end deres fagforening. Derfor er det ikke sundt, at fagbevægelsen står i opposition til arbejdsgiverne – de skal ses som en medspiller og ikke en modstander. Lav nogle ting ude på arbejdspladserne, og udnyt så kontakten til at få ledelsen til at komme til lommerne.

Modsatning

PROSAs fremtid er på dagsordenen. Være skruet sammen og hvad er folk, der er aktive i hovedbestyrelsen?

Martin Lindboe, systemudvikler, medlem af hovedbestyrelsen, Østbestyrelsen, It- og samfundsudvalget og Ungdomsudvalget

Hvad er PROSAs største udfordring?

Det lave optag på de videregående it-uddannelser. Vi er vidne til en katastrofe i slowmotion. Lige nu mærkes det måske knap nok, og det kan endda se lyst ud – job-sikkerhed og høje lønninger. Men om få år risikerer vi at blive uundværlige på den dårlige måde – med ukvalificerede kolleger og lange arbejdsdage. Internt er PROSAs største problem, at organisationen er så svær at forandre.

Hvad er det vigtigste at få ændret?

Vi skal have færre valgte fuldtidspolitikere. De skal til gengæld også reelt være fuldtidspolitikere.

Formand Peter Ussing foreslår, at vedtægtsændringer ikke skal kræve 80% opbakning som i dag, men kun 2/3. Hvad synes du?

Det er en god idé. Konsensus-demokrati er en god og smuk tanke, men demokratiet sygner hen, hvis et nej altid tæller fire gange så meget som et ja. Det favoriserer den slags politikere, der for alt i verden blot vil bevare status quo – og det er ikke, hvad PROSA har brug for i de kommende år. PROSA har brug for forandringer, og det sker bare ikke, hvis et lille mindretal reelt har veto-ret.

Valentin og Ussing kalder konstruktionen med de fagligt valgte for usund og vil have dem afskaffet. Hvad mener du?

Jeg synes, det er en forrykt konstruktion at vælge ansatte, og jeg har i de sidste måneder i hovedbestyrelsen set, hvad det koster medlemmerne.

Hovedbestyrelsen har netop valgt at ansætte en afgående faglig sekretær, der har været villig til at gå meget langt for at beholde sit job. Jeg stemte imod, fordi jeg ikke mener, at PROSA skal ansætte personer, hvis det er nødvendigt i ansættelseskontrakten at påpege, at vedkommende ikke må arbejde for at splitte foreningen. Det koster hovedbestyrelsen troværdighed, næstformanden tid og energi – og medlemmerne penge.

PROSA har i dag seks lokalafdelinger. Skal de bevares i fremtidens PROSA?

Ikke i den nuværende form. Der er ingen tvivl om, at hvis vi skulle starte forfra i dag med at finde på en struktur, så ville vi aldrig vælge den konstruktion, vi har nu. Vi starter ikke forfra, men det burde vi.

nger mødes

en. Hvordan skal foreningen vigtigt? Det har vi spurgt to it-lsen om. Og de er slet ikke enige.

Marianne Troelsen, programmør, medlem af hovedbestyrelsen og STATs bestyrelse, fællestillidsmand på Danmarks Statistik.

Hvad er PROSAs største udfordring?

Medlemmerne er ikke synlige i den nuværende struktur. Selvom delegeretforsamlingen er det øverste besluttende organ, så ser vi, at DF-beslutninger bliver udhulet, eller at samme emne tages op igen og igen, hvis nogen i organisationen ikke er tilfredse med beslutningen.

Hvad er det vigtigste at få ændret?

Lokalafdelingerne skal kunne administrere mere selv, da der er stor forskel på en del af de opgaver, de løser. Her er det lokalafdelingen, der har ekspertisen. Der er administrative opgaver, der er ens for afdelingerne, og dem er der stor fornuft i at løse centralt.

Formand Peter Ussing foreslår, at vedtægtsændringer ikke skal kræve 80% opbakning som i dag, men kun 2/3. Hvad synes du?

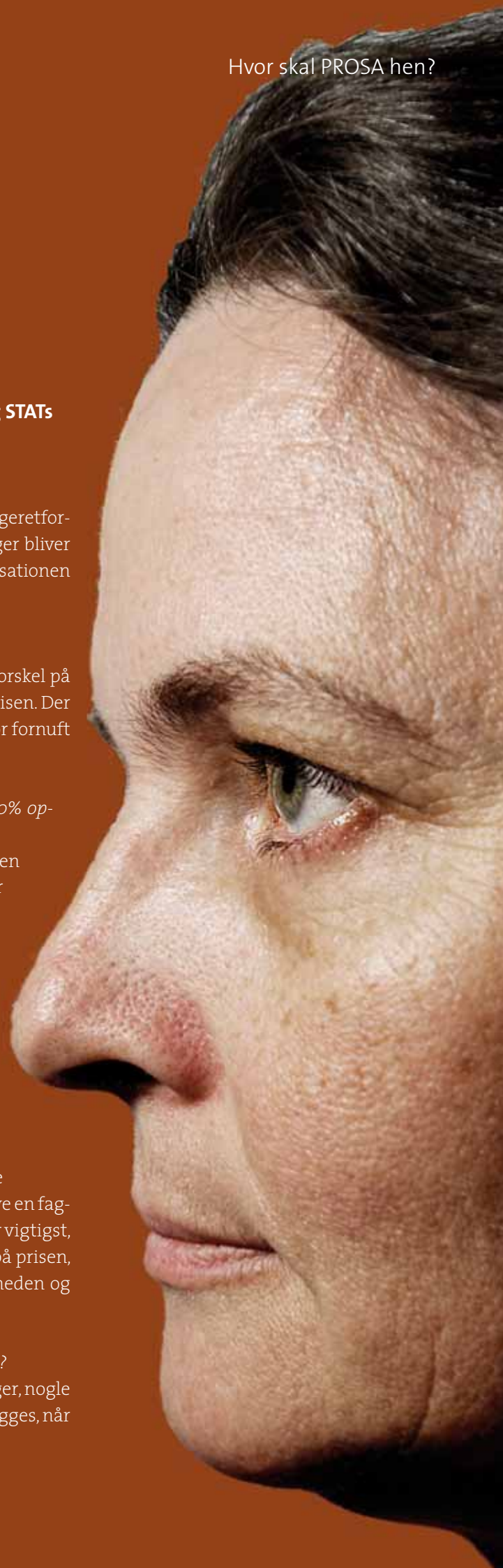
De 80% er okay, der skal være tyngde bag vedtægterne. I øvrigt er det en mindretalsbeskyttelse, som delegeretforsamlingen gentagne gange har vedtaget, senest i 2006.

Valentin og Ussing kalder konstruktionen med de fagligt valgte for usund og vil have dem afskaffet. Hvad mener du?

Medlemmerne vælger på demokratisk vis de faglige ud fra et politisk opstillingsgrundlag. Den valgte står så til regnskab overfor medlemmerne, næste gang der skal vælges faglige sekretærer på delegeretforsamlingen. Ansatte kommer og går, og behøver nødvendigvis ikke være loyale overfor organisationen. Hvis de fagligt valgte afskaffes, er det første skridt til at fjerne den justits, der hele tiden pågår på tværs i organisationen. Det er usundt og vil underkue de demokratiske principper. Derudover er det et spørgsmål, om man vil have en fagforretning eller en fagforening. Og jeg mener, at det er foreningen, der er vigtigst, hvis vi skal overleve. Vi kan under ingen omstændigheder konkurrere på prisen, som de gule fagforeninger tilbyder, så vi er nødt til at satse på fagligheden og medlemsengagementet.

PROSA har i dag seks lokalafdelinger. Skal de bevares i fremtidens PROSA?

Det må tiden vise. Der har altid været en dynamik i antallet af afdelinger, nogle er kommet til, andre er forsvundet. De opstår, når der er behov og nedlægges, når opgaverne kan varetages på anden vis.

Svar på tiltale

Carsten Larsen blev også spurgt, men havde ikke tid til at svare inden redaktionens deadline, red.

Hører fagligt valgte overhovedet hjemme i en moderne fagforening? Sejler tingene rundt i demokrati, når medlemmerne hele tiden skal inddrages, som Michael Valentin mener? Det spurgte vi tre af PROSAs faglige sekretærer om.

Hanne Lykke Jespersen, faglig sekretær i 12 år

Skal PROSA fortsat have valgte ansatte?

Ja, det er vigtigt med valgte. Til de politiske poster er det en stor fordel og klart en af PROSAs styrker. Den er med til, at vi hurtigt kan reagere politisk på en måde, så vi faktisk repræsenterer foreningen uden først at skulle vende alting i en masse udvalg.

Skal PROSA fortsat have lokalafdelinger (eller lokalkontorer)?

Ja, men ikke for mange. Lokalafdelingerne er med til at sikre udviklingen af nye aktivister og dermed kommende hovedbestyrelsesmedlemmer, formænd osv. Vi skal have mere end et kontor. Mange opgaver kan varetages centralt, men der er også brug for lokalt arbejde. Det vil gå ud over medlemmerne i yderområderne, hvis der kun er et kontor.

Lider PROSAs aktivist-drevne udvalg også under "at sejle rundt i demokrati"?

Det er ikke et generelt problem. Men selvfølgelig skal vi reagere, hvis nogle af udvalgene ikke kører professionelt. Men professionelt handler ikke først og fremmest om ansættelsesformen.

Eva Birch Christensen, faglig sekretær i ni år

Skal PROSA fortsat have valgte ansatte?

Jeg har større vægt, når jeg taler på PROSAs vegne, fordi jeg er valgt. Jeg kender forholdene bedre og taler samme sprog som medlemmerne.

Skal PROSA fortsat have lokalafdelinger (eller lokalkontorer)?

PROSA kan generelt have nogle holdninger til, hvad der skal forhandles i overenskomsterne. Hvis medlemmerne lokalt mener, at det er noget andet, der skal vægtes, så skal de bestemme. Det gør det også relevant at være aktiv. Derfor er flere aktive i de overenskomstbærende afdelinger. Det skal ikke ødelægges.

Lider PROSAs aktivist-drevne udvalg også under "at sejle rundt i demokrati"?

Vi har fokus på det, som betyder noget for vore medlemmer, fordi de aktive bestemmer. Udvalgene sikrer, at vi ansatte og valgte ikke stivner i vores opfattelse af virkeligheden. Jeg kunne ikke lave det samme arbejdsmiljøarbejde, hvis ikke Arbejdsmiljøudvalget og ERFA-grupperne stillede krav, kommenterede, osv. Jeg er ansvarlig for, at der sker noget, så der er ikke noget, der "drukner i demokrati".

Erik Klausen, faglig sekretær i et år

Skal PROSA fortsat have valgte ansatte?

I møder med andre lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer virker det noget mere kraftfuldt at præsentere sig med: "Jeg er faglig sekretær, her er stemmetallene, der viser at jeg repræsenterer PROSA".

Skal PROSA fortsat have lokalafdelinger (eller lokalkontorer)?

Lokalafdelingerne afspejler en interesseforskel, som er væsentlig. Hvis man nedlægger lokalafdelingerne for at opnå rationaliseringsgevinster, så har man glemt selve målet med foreningen. En organisation som PROSA har bestemt godt af at have folk fra provinsen siddende i de indre lag. Og det får man ikke ved at lægge ét samlet kontor i det østlige hjørne af Danmark.

Lider PROSAs aktivist-drevne udvalg også under "at sejle rundt i demokrati"?

Nej, udvalgene er jo allerede professionaliseret, idet der sidder en faglig valgt med i hvert udvalg, som til dagligt følger med inden for det pågældende område.

PROSA på jagt efter fremtiden

Et nyt udvalg i PROSA har travlt med en stor opgave. Temaet er hvordan PROSA bliver mere professionel, demokratisk og klar til fremtiden. Den 12.-13. maj inviteres alle medlemmer til at drøfte, hvor PROSA skal hen.

Af Line Posselt, PROSA

Mens andre forbund justerer strukturen pga. manglende indflydelse eller faldende medlemstal, skal PROSA diskutere struktur med det modsatte udgangspunkt, dvs. hvordan vi kan blive endnu bedre end i dag til at sikre vores medlemmer en optimal service og et talerør i offentligheden.

For Jan Irgens, der er organisatorisk næstformand i PROSA samt formand for

organisationsudvalget, er målsætningen et endnu mere offensivt PROSA.

– Verden forandrer sig og en ny samfundsorden rejser krav til nye strukturer. Faglige organisationer på stribe er for tiden ved at omorganisere sig for at fremtidssikre den danske arbejdsmarkedsmodel og fagforeningernes indflydelse på samfundet. Vigende medlemstal eller mangel på indflydelse er *ikke* baggrunden for, at PROSA skal have en strukturdebat – snarere tværtimod, fortæller Jan Irgens.

– PROSAs medlemmer skal sammen formulere et nyt fremtidssikret PROSA, som i endnu højere grad end i dag kan imødekomme medlemmernes behov og sikre en optimal varetagelse af de it-professionelles interesser – både i relation til løn- og ansættelsesvilkår, fag og uddannelse samt it og samfund.

Vigtigt at komme i gang

På delegeretforsamlingen i november blev det besluttet, at der skulle nedsættes et organisationsudvalg, der skulle arbejde med modeller for PROSAs fremtidige struktur. Jan Irgens og udvalget er gået på med krum hals, men erkender også, at der er mange store spørgsmål,

som det kan kræve tid at få afklaret.

– For deltagerne i PROSAs organisationsudvalg er det vigtigt, at medlemmerne er i centrum og at foreningen ikke kommer i demokratisk underskud, understreger udvalgsformanden. Samtidig har de forskellige dele af PROSA hver deres indfaldsvinkel og ser problemstillinger, der alle sammen kræver mere tid til debat. Derfor er det vigtigste nu at komme i gang. Forhåbentlig – og hvis alt går godt – kan vi præsentere en række mulige forslag til ny struktur allerede i løbet af 2007, lyder det fra den håbefulde udvalgsformand.

• Hvad synes du?

Fremtidssikring, styrkelse af medlemsdemokrati og professionalisering er nøgleord. Men hvad betyder det for det enkelte PROSA-medlem? Det er afgørende, at PROSAs medlemmer giver sine holdninger til kende inden organisationsudvalget udarbejder endelige forslag til ny struktur for PROSA. Derfor inviteres alle medlemmer til at drøfte PROSAs fremtid den 12.-13. maj i Middelfart. Seminaret giver organisationsudvalget input til det videre arbejde i udvalget.

Se mere på www.prosa.dk.

• Sådan kommer du med

Tilmelding til seminaret skal ske til prosek@prosa.dk eller på www.prosa.dk/kursus

Deltagelse er gratis. Du får fuld forplejning og overnatning betalt. Transporten betaler du selv.

Tilmeldingen skal være PROSA i hænde senest mandag den 30. april 2007.

Tidslinie – sådan bliver forløbet:

November 2006- juni 2007
Organisationsudvalget arbejder

Tidslinie

Nov. 2006
DF nedsætter
organisationsudvalg

12.-13. maj 2007
Medlemsseminar – Hvor
skal PROSA hen?

15. juni 2007
HB drøfter
organisationsudvalgets rapport

?
Evt. ekstraordinær delegeretforsamling tager
stilling til ny struktur og til om der afholdes
urafstemning blandt PROSAs medlemmer

” Skål man bryde paradokset med at behovet for efter- og videreuddannelse stiger, men at færre får det, er vi nødt til at finde nye veje, der kan overvinde den tidsmæssige barriere.

Alt for få bliver efteruddannet

It-folk får mindre og mindre efteruddannelse, samtidig med at behovet aldrig har været større. Vi er nødt til at bryde paradokset og tænke i nye baner. Mere af det samme virker ikke.

Af Michael Tøttrup, faglig konsulent

Vi er i en tid, hvor fokus på efteruddannelse, opkvalificering – og hvad det ellers måtte kaldes – aldrig har været større. Den offentlige debat er enig om en ting: Hvis Danmark skal klare sig i den internationale konkurrence, skal vi have en af verdens bedst kvalificerede arbejdsstyrker. Vi snakker om livslang læring og om uddannelser i verdensklasse. Der bliver indgået overenskomster, hvor penge til efteruddannelse er et af de øverste punkter på dagsordenen. Der bliver kanaliseret store summer over i uddannelsesområdet. Men faktum er, at mængden af efteruddannelse til den enkelte er faldet år for år indenfor de seneste år. Dette er et paradoks.

Efteruddannelse i it-faget

Fra vores lønstatistik-undersøgelse ved vi, at antallet af uddannelsesdage år for år er faldet (dog med en mindre stigning i lønstatistikken for 2007, se tekstboks). Ikke nok med at det gennemsnitlige antal uddannelsesdage har været faldende – endnu mere bekymrende er, at andelen af de professionelle it-folk uden nogen form for efteruddannelse er fordoblet fra ca. 20% til ca. 40%. Den faldende brug af efteruddannelse er ikke kun noget, der sker inden for it-

faget, det er et mere generelt problem. F.eks. er forbruget af åben uddannelse på uddannelsesstederne også faldet kraftigt.

Tid og penge stopper

Der er ingen tvivl om, at behovet for løbende opkvalificering og efteruddannelse er stort. Hvorfor sker det så alligevel ikke? Der er i nyere tid lavet en række undersøgelser af adfærd og barrierer for opkvalificering, f.eks. senest med Teknologisk Instituts undersøgelse af borgernes IKT-kompetencer. To nøgleord går igen i alle undersøgelser: Tid og økonomi. Ingen tvivl om at der er travlt i virksomhederne, det kan derfor være svært at finde tiden til efteruddannelse. At hive f.eks. en uge eller to ud af kalen-

deren er mange steder en stor barriere rent planlægningsmæssigt.

Bryd paradokset

Skal man bryde paradokset med at behovet for efter- og videreuddannelse stiger, men at færre får det, er vi nødt til at finde nye veje, der kan overvinde den tidsmæssige barriere. Traditionelle kursus- og undervisningsforløb har faldende deltagelse – netop fordi, de ryger ind i den barriere, at der ikke er tid til det. Skal vi bryde paradokset, er virksomheder og uddannelsesudbydere nødt til i fællesskab at finde måder, hvorpå uddannelse kan ske langt mere fleksibelt og med en langt tættere tilknytning til virksomheden og den hverdag, som den enkelte har på virksomheden.

Tabel 1: Antal årlige uddannelsesdage i it-faget

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Gennemsnitlig antal udd.dage	6,44	5,54	4,99		4,03	3,57	3,35	3,28	3,73
Andel med 0 udd.dage	19,87%	29,50%	33,60%		39,64%	44,69%	45,75%	43,87%	39,47%

Note: Der er et databrud mellem 2001 og 2003. I 2001 og tidligere indsamledes dataene i november måned. Fra 2003 er dataene indsamlet i februar måned. Derfor er der ikke tal for 2002.

Kursusprogram 2007

1

Agile Metoder 14. - 15. maj

Gennemgang af agile metoder, teknikker, værktøj og koncepter. Herunder også testdrevet udvikling, udforskende test, værktøjer til unittest og accepttest - FitNesse. De Agile metoder kan både bruges til udvikling og forvaltning.

2

Struktureret Test 21. - 23. maj

Kurset tager udgangspunkt i det arbejde, du som tester har brug for som basis viden. Kurset behandler emner som testplaner, V-model med testfaser og tidlige test, testtyper og testteknikker. På kurset lærer du at designe test-cases og anvende risikobaseret test samt definere afslutningskriterier for testen.

3

Test Management 30. - 31. maj

Kurset tager udgangspunkt i en aktiv Test Management rolle fra dag 1 i et projektforløb. Du vil arbejde med at definere en teststrategi, planlægge et opstartsseminar og få et værktøj til at estimere den nødvendige indsats. Du vil også høre om den agile metode Scrum, som kan anvendes til at øge fremdriften i din testgruppe.

4

Test konference 07. - 08. juni

Teknologisk Institut er vært, og du kan blandt andet høre indlæg om Testing Maturity Model og de forbedringer, som Nykredit har opnået i deres arbejde med procesforbedring af softwaretesten. Du kan også høre om ATP's arbejde med at udvikle en testpolitik, og om Danske Banks erfaringer med at sikre opbakning fra hele organisationen til en så omfattende test som bl.a. integration af to irske banker.

5

ISEB Foundation Certificering 11. - 13. juni

Har du et ønske om at få papir på dine kvalifikationer inden for test? Hvis ja, er en ISEB certificering det bedste bud inden for IT verdenen pt. Mere end 38.000 mennesker verden rundt er certificeret på ISEB Foundation niveau.

6

Test Automatisering 24. - 25. oktober

Kurset handler om, hvad der skal til for at testautomatisering kan lykkes. Hvilke teknikker findes der ved testautomatisering, hvilke faldgruber bør undgås, og hvordan udgifterne til vedligeholdelse af automatiseringen kan minimeres.

7

Virksomhedskurser

Alle de kurser Softwaretest.dk tilbyder, kan også gennemføres som interne kurser hos virksomheder. Hvis I har mere end 7 deltagere, vil der være en god økonomi i at vælge et virksomhedskursus. Kontakt Softwaretest.dk og få en snak om mulighederne.

Tilmelding og yderligere information se www.softwaretest.dk

Poul Staal Vinje og Klaus Olsen er specialister inden for test og kvalitetssikring af software. De har begge etableret sig som anerkendte konsulenter inden for dette speciale og tilbyder i denne sammenhæng korte effektive kurser på udvalgte områder.

Det er også muligt at få specielt tilpassede workshops for virksomheder, hvor der tages udgangspunkt i de konkrete projekters specielle behov. Disse kurser kaldes "Just-in-time" og afholdes typisk lige inden projekt start, eller som led i projektgennemførelsen, hvor resultatet fra workshoppen kan bruges videre frem i det konkrete projekt.

Effektiv metode gør it-folk til brobyggere

Sense-Making gør det muligt på to dage at identificere de faktorer, som kan betyde, at en ny version af et produkt bliver en succes. Metoden giver både hurtigere og mere pålidelig beskrivelse af brugernes problemer, end man er vant til.

Af Georg Strøm,
lektor på Datalogisk Institut, København

Sense-Making metodikken er udviklet af Brenda Dervin, en ledende amerikansk kommunikationsforsker. Hun har arbejdet med metoden siden 1972, og den har været brugt til udformning af informationssystemer, offentlige kampagner og markedsføring. Selv har jeg anvendt den i fem forskellige projekter, heraf tre industrielle softwareprojekter.

Sense-Making har fået sit navn, fordi den betragter alle mennesker som individer, som skaber deres egen mening ud fra, hvad de oplever i deres tilværelse, og som bruger den mening til at komme videre. Ind imellem møder man

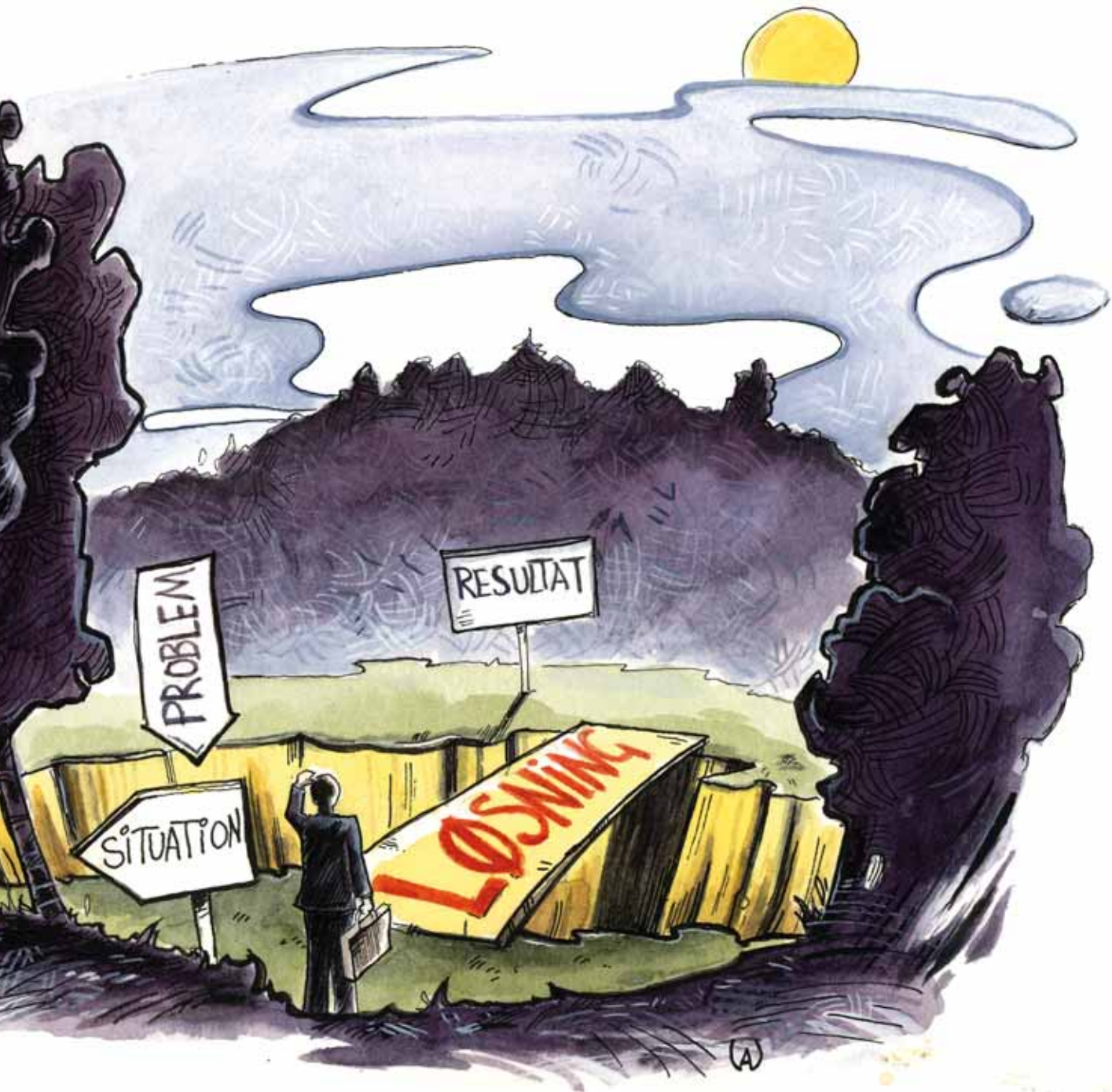
så problemer, hvor man må stoppe op indtil, man har fundet en løsning. Det bliver i Sense-Making afbildet som en bro, der gør det muligt for den enkelte at komme videre. Derfor skal vi som designere tænke på os selv som brobyggere: Som dem, der hjælper brugerne til at komme videre ad den vej, de selv ønsker at følge.

Hurtigere end et møde

Mine egne erfaringer viser, at Sense-Making gør det muligt på en eller to dage at identificere de problemer som brugerne af et system synes er mest alvorlige, og

hvor det altså er afgørende at sætte ind, hvis man skal lave en succesfuld opgradering af det. Det betyder, at man på et meget tidligt tidspunkt kan finde ud af, hvor der skal sættes ind, eller om det i det hele taget er umagen værd at lave en opgradering. I mange tilfælde vil det endda kræve færre arbejdstimer at lave en undersøgelse med Sense-Making, end at holde et møde, hvor en gruppe diskuterer, hvad der er brug for. Mine erfaringer viser også, at Sense-Making giver en mere pålidelig beskrivelse af de problemer, som brugerne oplever, end hvis man blot spørger, hvad de synes skal

ændres. Og metodikken kan afdække problemer, som i første omgang ikke ser ud til at have noget at gøre med selve produktet. Man kan altså få afdækket ideer til nye funktioner, som øger værdien for kunden.

Brugerens forståelse er vigtigst

Det er lettere at bruge Sense-Making, når man kender lidt til dens forudsætninger. Den vigtigste er, at brugerens forståelse af virkeligheden er vigtigere end ens egen. Det stykke software, som man synes er vigtigt og uvilkårligt fokuserer på, er selv i bedste fald kun en del

af brugerens tilværelse og problemer. Hvis man ikke tager hensyn til det, kan man udforme et produkt, som brugeren tilsyneladende er tilfreds med, men bare ikke kan se nogen grund til at anvende. Sense-Making har et lighedsorienteret og demokratisk udgangspunkt, hvor man går ud fra, at den enkelte person bedst kender sin egen situation og sine egne behov, og at det som regel går galt, når man prøver at presse noget ned over hovedet på folk. Derfor er Sense-Making i direkte modstrid med ideen om, at det er mest effektivt, hvis ledelsen planlægger arbejdsprocessen i detaljer, så brugerne

kun har minimal indflydelse. Sense-Making ser det som en fordel, at der er forskellige meninger, som afhænger af den enkeltes baggrund og erfaringer. I mit arbejde førte det til, at jeg fik lavet en dialog, hvor udviklerne accepterede, at de problemer, som brugerne oplevede var reelle, og hvor vi til gengæld fandt frem til, at nogle problemer ikke skyldtes udformningen af selve produktet, men at brugerne ikke havde lært, hvordan det skulle bruges korrekt.

Metoden i praksis

Hvordan gør man så i praksis? >

I mange tilfælde vil det endda kræve færre arbejdstimer at lave en undersøgelse med Sense-Making, end at holde et møde, hvor en gruppe diskuterer, hvad der er brug for.

- Ligesom ved andre brugerstudier er det en god ide at lære mest muligt om de eksisterende værktøjer og brugernes fagområde på forhånd. Så er det lettere at fokusere på brugernes problemer uden, at de hele tiden skal forklare fagudtryk og detaljer.
- Til gengæld er det ikke nødvendigt at lave et detaljeret spørgeskema i forvejen. Jeg opdagede, at jeg kunne nøjes med nogle stikord til den information, jeg behøvede om hver brugers baggrund og en lille lap med trinene i mit Sense-Making interview.
- Selve interviewene foregik, hvor brugerne havde adgang til deres arbejdsredskaber, så de kunne demonstrere problemerne for mig.
- Et af principperne i Sense-Making er, at de interviewede skal have mulighed for at cirkle om hver oplevelse, så de får flere aspekter med. Derfor bad jeg først hver bruger fortælle om situationer, hvor han eller hun havde oplevet problemer i sit arbejde. Det var meget effektivt. Nogle gange fik jeg nærmest de mest alvorlige problemer i prioriteret rækkefølge.
- Når brugeren havde fortalt om nogle situationer, bad jeg ham eller hende beskrive hver situation i detaljer. Jeg bad brugeren beskrive det præcise problem, hvordan han eller hun overvandt det, og hvad han eller hun bagefter mente kunne have været nyttigt i den aktuelle situation.

For eksempel beskrev en bruger i et af mine studier, at der ofte var problemer når hun skulle besvare kundehenvendelser. Da jeg bad hende beskrive situationen i detaljer, fik jeg at vide, at det i systemet ofte var umuligt at søge efter kundens sag ud fra de oplysninger, som han eller hun opgav. Brugeren forklarede også at problemet kunne løses ved at lave en søgefunktion, som kunne søge på kundens navn, og ikke blot på det referencenummer, som organisationen anvendte. Nogle gange begyndte brugerne at fortælle om funktioner, de savnede i deres arbejde, før jeg havde hørt om de problemer, som de oplevede. Jeg måtte så tage det baglæns og spørge i hvilke situationer, de savnede funktionerne og hvilke problemer, det skabte. Det var afgørende, at jeg fik beskrevet situationerne, hvor der opstod problemer, så jeg forstod problemerne og kunne forklare udviklerne, at de var reelle.

⋮ Læs mere....

Georg Strøm skriver uddybende om metoden på <http://www.georg.dk/sense-making-learn.pdf>

Metodikkens officielle website: <http://communication.sbs.ohio-state.edu/sense-making>

⋮ Problemer med contextual inquiry

De fleste it-folk henviser ellers til contextual inquiry, når der skal laves brugerstudier. Der er dog nogle problemer med den metode. Den er baseret på, at brugeren skal lade som om intervieweren er en lærling, som skal lære hele arbejdsprocessen trin for trin, selv om både interviewer og bruger ved, at det er forkert, og at resultaterne måske skal bruges til at lave en taylorisering og re-engineering af arbejdsprocessen. Altså til at indføre en ny arbejdsproces, som kan betyde, at brugeren skal arbejde hårdere eller har mindre kontrol over sit arbejde. Der er et vist element af uærlighed indbygget i contextual inquiry, og det er min erfaring at brugere ofte er både opmærksomme og reagerer på det.

Et andet problem er, at contextual inquiry sigter mod, at man skal registrere alle dele af brugerens arbejdsproces. Det er tidskrævende, og det er ofte ikke nødvendigt, når man skal lave en succesfuld opgradering af et eksisterende produkt. Til gengæld er det afgørende, at man får identificeret de tre eller fire problemer, som brugerne oplever som mest alvorlige i deres arbejde. Hvis det lykkes at løse dem, kan man ofte lave et forbedret produkt, hvor kunderne føler, at de får noget for pengene.

Bange for de gamle?

Af Normann Aa. Nielsen, Senior (!) Software Engineer.

Debat

Et problem med at blive ældre er, at ens alder alene kan virke skræmmende og intimiderende for mange yngre. De seneste eksempler på dette optræder nu inden for it-branchen, hvor der efter sigende er et stort behov for erfarne folk. Det er nok også rigtigt, men i firmaer, hvor der er en ung gennemsnitsalder, kan en ansøger risikere at løbe ind i en ung mellemlider – og så er der basis for et problem.

Dette er ikke en løs påstand. Når man når den alder, jeg kalder senior-alderen (det er 50 år og opefter), vil alene ens alder være en udslagsgivende faktor. En mellemlider på ca. 30 år vil måske

selv have godt 10 års erfaring, men kan alligevel føle sig usikker over for den ældre. Der er sandsynligvis tale om en psykologisk faktor: Man skal have respekt over for dem, der er gamle nok til at være ens forældre. En mellemlider kan også nemt føle, at senioren er så erfaren, at den ældre kan være en trussel mod mellemliderens position.

Det skal pointeres, at en afvisning af en ansøger pga. alder naturligvis ikke er lovlig, og det er heller ikke den undskyldning, der anvendes. Jeg har hørt afvisninger begrundet i et uforhandlet lønforslag (det burde ellers ikke komme bag på folk, hvordan lønniveauer er

eller fordi ansøgeren på trods af ellers fornuftige kvalifikationer "var for selvstændig" (ville man have en nikkedukke eller hvad?). Altså dårlige, men lovlige undskyldninger!

Det, som den unge mellemlider søger, er ansøgere, der har mange års erfaring, men som er formbare. Og det er et paradoks, for erfaring gør en fleksibel, men ikke formbar. I stedet for at være bange for, at en senior er ude efter lederjobbet, eller i det hele taget er "for stærk" for afdelingen, så kunne det jo være, at senioren kunne være et stort aktiv, i kraft af erfaringen og årenes styrke.

Så er der noget at være bange for?

Betaler du, når de store banker scorer kassen?

Prøv noget nyt!

Velkommen i Lån & Spar Bank

OBS! Som medlem af PROSA får du ekstra kontante fordele i Lån & Spar Bank via PROSA-Bank.

Ring på 3378 1974 og hør om dine muligheder!

bedst til private

www.prosabank.dk

LÅN & SPAR
BANK

Vi vil have glade og sunde it-folk

PROSA prioriterer arbejdsmiljø højt – og er anerkendt for vores arbejdsmiljøprofil. Psykisk arbejdsmiljø, mus og indeklime er blandt de største problemer.

Af Eva Birch Christensen, faglig sekretær

Der bliver brugt krudt i PROSA på at sikre it-folk et godt arbejdsmiljø. Lige fra at have et godt indeklime og til at kunne arbejde uden stress. Det sørger et udvalg af aktive medlemmer og to fuldtidsansatte faglige sekretærer for. Det overordnede formål med vores arbejde er, at det skal være sundt at gå på arbejde. Men det skal også være udviklende – såvel fagligt som menneskeligt.

Arbejdsmiljøudvalget

Arbejdet for it-folks fysiske og psykiske trivsel tager sit udspring i arbejdsmiljøudvalget, hvor vi diskuterer:

- * hvad de faglige og ansatte skal kaste sig over
- * hvad der sker på området
- * hvilken politik PROSA skal have

På delegeretforsamlingen i november 2006 blev der vedtaget to projekter om psykisk arbejdsmiljø. På dette tidspunkt

havde vi også allerede fået bevilling til at gentage vores psykiske arbejdsmiljøundersøgelse. Vi har også en ERFA-gruppe om psykisk arbejdsmiljø. Men én ting er det psykiske arbejdsmiljø – noget andet er det fysiske. Det vil vi i fremtiden sætte mere fokus på, da vi nu er to faglige sekretærer på arbejdsmiljøområdet (Erik Klausen står for det fysiske arbejdsmiljø, *red.*).

De vigtigste problemer

De vigtigste problemer er stress, chikane, mus og indeklime. På museområdet har vi i samarbejde med Teknisk Landsforbund og HK sørget for at holde fokus på problemerne med mus, som vi desværre stadig oplever, at vore medlemmer har. Sidste år skete der et skridt i den rigtige retning, da der blev anerkendt tre museskader – om end kriterierne for de tre anerkendelser er alt for stramme. En del døjer med dårligt

indeklime. Ikke mindst i storrumskontorer, hvor det er svært at regulere lys, træk, varme og kulde.

Mobning og chikane

Et meget vigtigt princip for arbejdsmiljøarbejdet er, at det er medlemmernes problemer, der skal være i fokus. Vi er meget lydhøre overfor det, som medlemmerne henvender sig om. F.eks. troede jeg som nyvalgt faglig sekretær ikke, at jeg skulle beskæftige mig med mobning og chikane. It-folk går jo op i deres arbejde, så hvorfor mobbe hinanden? Realiteten er, at netop fordi it-folk går op i deres arbejde, opstår der uenigheder, som kan føre til chikane. Ofte er det en udygtig leder, som chikanerer eller leder gennem chikane, og der er næsten altid en stressfaktor inde i billedet.

Vi er altid imødekommende, når et medlem henvender sig og siger, at vi skal gøre noget mere ved det ene el-

ler andet. Det er ikke sikkert, at vi kan gøre det lige her og nu, men det bliver skrevet på huskelisten og taget op ved først givne lejlighed.

Gode ting i it-faget

It-faget har rigtig mange elementer, som gør, at det er et godt fag. Mange medlemmer er glade for arbejdet og trives med det. Og egentligt har vi brug for at høre mere fra jer, der har det godt – så kan vi bedre få det gode til at brede sig. Desværre oplever vi, at der er en del af vore medlemmer, som ikke er syge – men som heller ikke har det rigtig godt. Problemerne falder hver gang tilbage på ledelsen, som ikke er i stand til at håndtere de problemer, der er på en it-arbejdsplads. De gode elementer kan dog kamme over – og blive en belastning i stedet. Det mest slående eksempel på det er udvikling.

For meget af det gode

It-faget har den store fordel, at der hele tiden sker udvikling – og hvis det ikke sker på ens eget område, er der mulighed for at udvikle sig hen til en anden funktion og en anden rolle. Det er en meget stor fordel ved faget. Der er nok også en tendens til, at os, der har valgt at gå ind i it-faget, godt kan lide, at tingene udvikler sig. Men når udviklingen skal ske under pres, så bliver det positive vendt til noget negativt. Alle mennesker har perioder, hvor der er større behov for fordybelse og konsolidering. I de perioder kan krav om konstant nytænkning være en stor belastning. Herunder også de mange opkøb og in- og outsourcinger, der er i branchen, hvor man ufrivilligt skal overføres til en anden arbejdsplads med andre metoder og kulturer.

Vi skal ændre forholdene i fællesskab

Den enkelte stressramte eller museramte kan have meget svært ved at ændre

arbejdspladsen – men det kan man i fællesskab. Vi har flere eksempler på, at det har været muligt at ændre arbejdspladsen til det bedre. Især de steder, hvor der er tillidsrepræsentanter og en tradition for at diskutere med ledelsen. Men vi skal have flere erfaringer. Delegeretforsamlingen vedtog et projekt, der handler om at ruste flere af vore medlemmer til at gå ind og foretage forandringer. Når vi er færdige med vores undersøgelse om det psykiske arbejdsmiljø, går vi i gang med dette projekt.

Opdaterede og skarpe

Det vi melder ud, skal have en høj grad af lødighed. Vi skal være skarpe, men troværdige og oplysende. Derfor bruger vi ressourcer på hele tiden at holde os opdateret på den forskning, der er på vores område. Regeringen har ændret en del på Arbejdsmiljøloven – og vi er selvfølgelig nødt til at følge med og reagere. Vi forsøger dog også at få stillet forslag, så vi også er med til at

sætte dagsordenen. Vi sørger også for oplysning. Det gør vi ved at skrive til PROSAbladet, på webben og ved at komme i pressen. Vi tager fat på de ting, der er oppe i tiden. Vi har også en forpligtelse til at profilere PROSA på de områder, hvor vi har en politik – og det er i høj grad pressen, der beslutter, hvad der skal skrives om. Vi kommer også meget gerne ud på arbejdspladser og holder oplæg og diskuterer.

: Hvem er vi?

Arbejds miljøudvalget består af syv aktive medlemmer, to faglige sekretærer og en arbejdsmiljøkonsulent. Nogle har været aktive igennem mange år – men der er også helt nye medlemmer. Vi er f.eks. glade for, at en af vores studerende medlemmer er med i udvalget.

OPLEV ITU: ÅBENT HUS 26.04. KL. 15-19

IT-UDDANNELSER MED PERSPEKTIV

KREATIVITET, TEKNOLOGI OG VÆRDISKABELSE

www.itu.dk

Rued Langgaards Vej 7
2300 København S
tlf: 7218 5000

 IT-Universitetet
i København

Fri software betyder ikke, at alt skal være gratis, eller at der ikke skal være forretninger.

Vær med til at skabe en fri verden

Free Software-guruen Richard M. Stallman trak fulde huse i både Ballerup og Lyngby.

Af Bjarke Friborg, kommunikationsmedarbejder

– Vi er i gang med at bygge et kontinent i den anden verden, der kaldes cyberspace. Der er ingen oprindelige indbyggere, så der er ingen at fortrænge. Og fordi det er et virtuelt kontinent, er der plads nok til alle og alle er velkomne.

Sådan lød det optimistiske budskab fra Richard Stallman til de over 100 deltagere i PROSA-arrangementet på BEC Business i Ballerup, et af landets største uddannelsessteder for datamatikere. Senere på dagen tiltrak han lige så mange mennesker til sit foredrag om softwarepatenter på DTU, i anledning af et heldags Free Software-arrangement i regi af den stedlige Linux User Group, DTU-LUG.

Free Software Foundation

Der er ikke nogen tvivl om, at Richard Stallman er en mand af store visioner og en stærk moralsk overbevisning. Fuld af indignation over de kommercielle og proprietære kræfter, der sætter sit præg på it-branchen, men også stærkt overbevist om behovet for – og fordelene ved – en anden udviklingsmodel, baseret på fri software. For de dedikerede er Richard Stallman en helt,

Richard Stallman gav et veloplagt show med syredryppende nålestik imod Microsoft.

Foto: PROSA

for hans kritikere er han en ekstremist og purist. Andre mener bare, at han er excentrisk. I over 20 år har hans ideer provokeret, inspireret og vakt debat, siden stiftelsen af det nu verdensomspændende netværk FSF (Free Software Foundation) i 1985.

Og tilhørerne i Ballerup fik præcis, hvad de kunne forlange. Et veloplagt show med syredryppende nålestik imod Microsoft, George Bush og udfald mod softwarepatenter, afrundet med at Stallman – med et glimt i øjet – iklæder sig sort dragt og en helgenglorie, imens han udtaler, at ”der findes kun et enkelt styresystem, GNU, og Linux er en af dets kerner. Vores menighed går ikke ind for cølibat, men kun moralsk renhed: Installer et frit operativsystem.” Alt sammen til stor jubel for forsamlingen. Succesen gentog sig på DTU, hvor han desuden kom med bandbuller mod patenter på farmaceutiske produkter samt mod frihandelsaftaler, der gør det alt for let for virksomheder at flytte fra et land til et andet – blot for at undgå restriktioner i forhold til at behandle f.eks. miljøet og medarbejderne ordentligt.

Fra GNU til GNU/Linux

På trods af Stallmans meninger om både dette og hint, er han først og fremmest kendt som programmør og som software-filosof – og det er her, de fleste mener, han kan bidrage med noget. Bl.a. er han manden bag GPL-licensen samt styresystemet GNU, ligesom han i sin tid lancerede copyleft-princippet, der er en måde at legalisere kopiering af programmer m.m. Hans arbejde med at skabe et frit tilgængeligt UNIX-lignende styresystem var en afgørende fødselshjælper for Linus Torvalds' senere Linux-kerne. På samme måde står de fleste Linux-distributioner i dag i gæld til rækken af gratisprogrammer, der oprindeligt var blevet fremelsket af FSF-miljøet, f.eks. Emacs, GCC og mange andre. Følgelig insisterer Stallman og

• Norge: Nyt nationalt kompetencecenter for fri programvare

Med fuld opbakning fra den norske regering, it-brancheforeningen samt kommunesektorens interesse- og arbejdsgiverorganisation (der tilsvarende KL i Danmark), bliver der nu etableret et nyt nationalt kompetencecenter for udbredelsen af fri software i vores nordiske broderland.

Fornyelses- og administrationsminister Hilde Grande Røys har længe været talsperson for øget brug af åben kildekode og fri software, og centeret er påtænkt at være et af regeringens vigtigste virkemidler.

Hovedformålet med centeret er at få især offentlige virksomheder til at bruge fri software, men også generelt at stimulere innovation og forretningsmuligheder i såvel offentlig som privat sektor.

Konkret kommer centeret til at have kontorer i to forskellige byer, Tromsø i nord og Drammen i syd. Desuden er der udgivet et magasin, der kan downloades på centerets hjemmeside, www.friprog.no

”Vi er sikre på, at fri programvare har en stærk fremtid i både offentlig og privat sektor, ikke for at udkonkurrere producentejede løsninger, men for at skabe et bedre marked og et bedre samspil, hvor ansvar og muligheder i større grad tilrettelægges på brugerens præmisser. For centeret vil den vigtigste opgave være at synliggøre, at der i de fleste tilfælde er et reelt valg mellem fri og producentejet programvare, og at de også i de allerfleste sammenhænge spiller sammen i et blandet miljø.”

FSF da også på betegnelsen ”GNU/Linux” frem for kun ”Linux”.

I sit foredrag beskrev Stallman denne udvikling, fra en mørk tid i 1980'erne, hvor de kommercielle og proprietære kræfter var på fremmarch, frem til i dag, hvor open source-bevægelsen har vind i sejlene, men måske også er ved at glemme sin oprindelse.

– I 1970'erne var jeg med i et samfund af programmører, der delte software og samarbejdede om fri udvikling af software. I 1980'erne blev dette ændret, og jeg forkastede det. Uden politisk erfaring var jeg ikke sikker på, hvordan jeg skulle gå frem – men jeg kendte i hvert fald én måde, nemlig at udvikle et operativsystem til den moderne computer, der kunne sikre, at enhver bruger kunne benytte sig af fri software.

Fri software – frit samfund

På denne baggrund er fremvæksten

af open source-bevægelsen en højst blandet fornøjelse for den amerikanske free software-teoretiker. For FSF er fri software et grundlæggende etisk princip, mens åben kildekode kun er en bestemt udviklingsmetode, der ikke nødvendigvis udelukker brugen af ufri software.

– Ufri software er som en gift, der forpester hele samfundet. Det er en god ting at hjælpe sin nabo, f.eks. ved at kopiere et program til ham. Men de proprietære kræfter har fået påvirket lovene, så den hjælpsomme nabo i dag stemples som kriminel. Det er dybt problematisk, når magtfulde sociale institutioner på denne måde fortæller dig, at det er forkert at dele og kalder dig for en ”pirat”. Dermed sidestiller de det at hjælpe ens nabo med det at angribe skibe. Det første er en fin handling, mens det andet er et overgreb, ifølge Stallman.

– Når borgerne hindres i selv at bestemme over deres egne computere, er det ikke bare et økonomisk spørgsmål, men et spørgsmål om folks rettigheder. Det bør være afgørende for hele udvikler- og programmørsamfundet at udbrede ideen om frihed. Selv kan jeg aldrig anbefale brugen af ufri software, det er imod mine moralske principper. Et frit program udvikler sig demokratisk – ikke i klassisk vælgermæssig forstand, men i den grad, det hele tiden er under brugernes og udviklernes kontrol. Proprietær software kontrolleres kun af udviklerne, dvs. som et feudalt diktatur, fortæller Stallman.

Kan man leve af det?

Et af spørgsmålene fra salen kom fra en udvikler, der selv brugte GNU-programmer hver dag og med stor glæde. Men hvordan skulle han kunne leve af at udvikle fri software?

– Det er ikke en grundlæggende ret-tighed at kunne leve af at programmere etisk. Ligesom det ikke er en ret-tighed at leve af at eksportere skrald til fattige lande. Men der er ikke noget galt i at tjene penge på at skræddersy programmer til kunder med bestemte behov. Og der findes virksomheder, der betaler programmører for at udvikle fri software. Fri software betyder ikke, at alt skal være gratis, eller at der ikke skal være forretninger. Jeg er på ingen måde imod forretning, men kun imod forretninger på et uetisk grundlag. Vi er ikke ekstremister, vi er bare imod ekstrem kapitalisme, lød konklusionen fra den amerikanske gæstetaler, der har tro på udbredelsen af hans ideer i Europa.

– I Frankrig er der ansat 10.000 mennesker i firmaer, der udvikler fri software. Og den spanske region Extremadura er ved at migrere al software i skolen og gå over til fri software. Det er et glimrende projekt, lad os begynde med at afskaffe ufri software i skolerne og udelukkende undervise i fri software.

Richard Stallman skriver autografer efter dagens møder.

Foto: PROSA

Den mest overfladiske grund er at spare penge. Der er ingen grund til at betale for brugen af ufri software. Nogle firmaer distribuerer gratis proprietær software til skoler, for at konvertere skolerne til udklækningsanstalter for nye brugere af de proprietære produkter. Dette burde skolerne nægte at deltage i, de skal ikke opdrage eleverne til afhængighed, men tværtimod til nysgerrighed og selvstændighed. Det kræver selvfølgelig, at man selv kan gå ind og studere kildekoden, frit ændre i den, distribuere den osv.

Først da opnår du virkelig frihed, afslutter software-filosoffen.

LINKS

www.gnu.org
www.fsf.org
www.fsfeurope.org
www.badvista.org
www.defectivebydesign.org
www.friprog.no

Ta' på ferie med Runa

Ferierejseforsikring Verden inkl. Afbestillingsforsikring

RUNAs Ferierejseforsikring Verden inkl. Afbestillingsforsikring dækker hele husstanden - året rundt.

Forsikringen dækker alle ferie- og studierejser i hele verden - uden for Danmark i indtil 30 dage. Har du udeboende børn under 21 år, som bor alene, er de også omfattet af forsikringen.

Prisen for ferierejseforsikringen er kun 399 kr.

Inden rejsen påbegyndes, dækker Afbestillingsforsikringen bl.a.:

- **Refusion af rejsens pris** - hvis ferierejsen må aflyses på grund af f.eks. alvorlig akut sygdom.
- **Bilferie** - ved bilferie/individuel arrangeret rejse dækkes forudbetalte, ikke refunderbare transport- og opholdsudgifter i relation til rejsen.
- **Erstatningsbil ved bilferie** - hvis din bil kaskoskades kort før ferien begynder.

Under selve rejsen dækker Ferierejseforsikring Verden bl.a.:

- **Erstatning for ødelagte feriedage** - med indtil 25.000 kr. pr. person.
- **Sygdom og hjemtransport** - uden for Europa erstattes med indtil 2.5 mio. kr. pr. person.
- **Redning og eftersøgning** - erstattes med indtil 100.000 kr. pr. person.
- **Ved terroraktioner eller naturkatastrofer** - dækkes udgifter i forbindelse med evakuering og krisehjælp.

* Fra 1. januar 2008 indskrænkes dækningen på det gule sygesikringsbevis, men fra samme dato udvides RUNAs dækning på rejseforsikringen tilsvarende. Så hvis du har tegnet - eller tegner - RUNAs rejseforsikring, kan du roligt bestille din rejse nu, selvom du først skal på ferie i 2008.

Du kan få mere at vide om RUNAs Ferierejseforsikring Verden på www.runa.dk - **her kan du bl.a. bestille forsikringen** og læse forsikringsvilkårene.

For at kunne bestille Ferierejseforsikring Verden skal du have din Familiens Basisforsikring hos os.

www.runa.dk

tlf. 3332 2200

RUNA FORSIKRING A/S

Teknik, tendenser og tyrolerfest

PROSA tog igen i år af sted til verdens største it- og telekommunikations-messe CeBIT.

Bo Sune Christensen, kommunikationsmedarbejder

Klokken 20 minutter i 9 lørdag morgen den 17. marts kører PROSA i tre store turistbusser ind på det enorme parkeringsareal udenfor CeBIT-messen i Hannover. 106 forventningsfulde PROSA-medlemmer haster ud af busserne, klar til at indtage det 28.000 kvadratmeter store messeareal proppet med fremtidige digitale produkter. På trods af en hel nats kørsel tændes der straks julelys i øjnene på medlemmerne, der tripper ivrigt for at komme igennem billetlugen til, hvad der for it-folk kan

sammenlignes med juleudstillingen i Tivoli for småbørn.

CeBIT-messen i krise?

Der har ellers været talt en del om, at CeBIT-messen skulle være i krise. Flere store udstillere, som f.eks. Nokia og Motorola, har meldt afbud i år og valgt at koncentrere sig om andre salgsfremmende aktiviteter. Der var i år 6.153 udstillere fra 77 lande til stede mod 6.250 sidste år. Antallet af besøgende er halveret fra højdepunktet omkring år-

tusindskiftet frem til i dag, hvor antallet ligger på lige under en halv million. Der var nu på selve messen en optimistisk stemning blandt arrangører og flere udstillere, som afviste krisepåstanden. Og ifølge CeBITs nyhedstjeneste stod det heller ikke så værst til. Godt 10 procent flere besøgende end sidste år havde valgt at udforske software, hardware og services i Hannover. Det var hele 50.000 flere. Arrangørerne påpegede også, at der i år var kommet flere handelsfolk med til messen end sidste år,

CeBIT
Join the vision

**HANNOVER
GERMANY**
15–21 MARCH 2007

cebit.com

for at opfange markedets nye tendenser, besøge kunder og leverandører. Og der blev givet håndslag for mange, mange millioner euro.

Et kig ind i it-fremtiden

Hvor dystert eller lyst man så end vurderer CeBIT-messens fremtid, så gik PROSAs medlemmer begejstret på opdagelse i messens 26 haller. Her blev de mødt med masser af det nyeste nye, som it-verdenen kan byde på. Der var lige fra bunker af digitale livsstilsprodukter for de gadget-tossedede forbrugere over chips til ERP-systemer, SOA, ny teknik til bank- og finansieringssystemer og databaser. Man skulle holde tungen lige i munden, hvis man ville gøre sig forhåbninger om ikke at miste overblikket i virvaret af mennesker i stimer, blinkende udstyr og dippedutter samt ivrige udstillere, som konstant kæmpede om ens gunst. Man fik til tider associationer til den tyrkiske basar, når man færdedes i de gigantiske haller med nyt kram, hårdt såvel som blødt.

Tyrolerfest

Kl. 17:00 tog halvdelen af PROSAs deltagere bussen tilbage mod danske egne – fulde af indtryk og med ømme fodsåler. Den anden halvdel drog mod den store Münchner Halle, der er traditionelt opført i tyrolerstil i udkanten af messeområdet og som kan rumme 3.500 personer. Da vi var blevet linet op bag store rustikke træborde, havde fået serveret en wienerschnitzel og en et-liters skummende øl foran os, gik den store tyrolerfest i gang for fuld udblæsning. Der var højt humør, værtinder og sing-a-long på gamle tyske ølviser fra hele salen, hvor it-entusiaster af alle nationaliteter festede i et bragende fællesskab. Da PROSA-delegationen trak sig tilbage til det lejede vandrehjem nord for Hannover, var det med trætte, men veltilfredse smil.

Der var højt humør, bramfrie værtinder og sing-a-long på gamle tyske ølviser fra hele salen, hvor it-entusiaster af alle nationaliteter festede i et bragende fællesskab.

Frank Olav Knudsen, 34 år, uddannet datamatiker – studerer nu datalogi

Hvordan var det for dig at være til CeBIT?

– Generelt set synes jeg, at det var en god tur. Jeg tog mest med for at se, hvad der er af nye ting.

Hvad synes du var mest interessant?

– Jeg ville gerne have set lidt af det hele, men tiden var jo ikke til det. Jeg fandt Linux-park interessant, men nok mest, fordi det er et nyt område for mig. Århus Universitet kører primært Linux, så jeg har fundet det passende at udvide mit platformkendskab.

Hvad synes du om turen, som PROSA havde arrangeret?

– Jeg synes arrangementet fungerede fint. Det var en god oplevelse med dejligt socialt samvær, som også var en af grundene for mig til at tage med. Busturen var okay – selvom jeg ikke er vant til at tilbringe en hel nat i en bus.

Hergeir Vang, studerer til multimediedesigner

Hvordan var det for dig at være til CeBIT?

– Eftersom det var første gang, jeg var på CeBIT, så kan jeg kun sige, at det var en stor oplevelse. Det er jo så kæmpestort, at man bare ikke kan forestille sig det i forvejen.

Hvad overraskede dig mest?

– Størrelsen! Og så lige de hundreder af dansende japanere på stolene om aftenen.

Hvad synes du om turen, som PROSA havde arrangeret?

– Jeg kunne rigtig godt lide turen. Münchner Halle var helt klart turens bedste oplevelse! Det er den bedste fest, jeg har været med til i meget lang tid, det er bare som om et stort et-liters ølkrus gør noget ved folks humør. Münchner Halle er en stor grund til, at jeg ville tage med igen.

Orientering

• Kontakt a-kassen

Ønsker du rådgivning om netop din situation, så kontakt os på medlemsreg@prosa.dk. Du kan også finde de regler, der gælder for dig, på vores hjemmeside.

Lavere efterløn, hvis du hopper for sent på

En udsendelse på DR i marts gav et lige lovligt lyserødt indtryk af, hvor nemt det er at hoppe på efterlønsordningen, hvis man ellers har fravalgt den. En del af PROSAs medlemmer har også fået et forkert billede.

Af Anne Kildegaard, jurist i a-kassen

Det er fuldstændig korrekt, at fortrydelsesordningen er en fin mulighed, hvis man af en eller anden grund ikke fik meldt sig til den almindelige efterlønsordning i tide. MEN der er også ulemper ved fortrydelsesordningen!

- › Du kan kun bruge fortrydelsesordningen, hvis du er født 1. juli 1960 eller senere.
- › Du skal også have været medlem af en a-kasse fra du fyldte 24 år.
- › Hvis du er født før 1. januar 1973, skal du have været medlem af en a-kasse fra 1. januar 1997.
- › Afbrydelser i medlemskabet betyder, at du mister muligheden for fortrydelsesordningen.
- › Du skal tilmeldes fortrydelsesordningen senest den dag, du fylder 47 år. Får vi først din tilmelding dagen efter din 47 års fødselsdag, har du mistet muligheden for at bruge fortrydelsesordningen.

Op til 30% lavere efterløn

Vælger du fortrydelsesordningen, kan du miste op til 30 % af din efterløn. Husk

også at pensioner medfører fradrag i efterlønnen, se www.prosa.dk. Du mister 2 % af din efterløn for hvert års indbetalinger, du mangler i forhold til det antal år, du skal have været med i ordningen. Det antal år varierer fra person til person. Man ser på, hvor mange år du skulle have været medlem af den almindelige ordning og trækker de år fra, hvor du har været med i fortrydelsesordningen. Du skal huske, at fra det lave efterlønsbeløb skal der stadig trækkes fradrag for pension.

Man får f.eks. udbetalt cirka 1000 kr. mindre om ugen, hvis man kun har betalt til ordningen i 15 år frem for i 30 år. Lad os tage medlem A, der ønsker at overgå til efterløn som 62-årig. A har valgt fortrydelsesordningen og har betalt efterlønsbidrag i 15 år, når han når efterlønsalderen. Fradraget for pensioner er beregnet til 800 kr. om ugen, og A er berettiget til den højst mulige sats.

Der skal således trækkes $15 \times 2\% = 30\%$ af efterlønnen. A får således $3.110 - 30\% = 2.177$ kr. Herfra skal trækkes fradraget for pensioner på 800 kr. Det betyder,

at A kan få udbetalt 1.377 kr. om ugen. Hvis han havde betalt til efterløn i 30 år, havde han derimod fået udbetalt 2.310 kr. om ugen.

Du kan på vores hjemmeside se, hvor meget du mister om året – alt efter hvor mange år du har været med i fortrydelsesordningen.

Er du kun interesseret i den skattefrie præmie?

Den skattefrie præmie nedsættes også i forhold til det antal år, du mangler i at have fuld anciennitet. Den skattefrie præmie nedsættes med hele 4 % for hvert år, du mangler. Det kan blive til mange penge!

Hvis medlem A ikke går på efterløn som 62-årig, men får sit efterlønsbevis og fortsætter med at arbejde til pensionsalderen, vil han have optjent 12 præmieportioner.

A mister $15 \times 4\% = 60\%$ af sin præmieportion, dvs. at hver præmie kun bliver på 4.262 kr. A vil således kun få udbetalt 12×4.262 kr. = 51.144. Havde han betalt i 30 år, havde han fået udbetalt 127.860 kr.

Aktiviteter

Fyraftensmøde for PROSA-medlemmer under 35 år

Efterløn og pensioner – hvad rager det mig?

”Morgendagen tilhører den forberedte” – men hvordan forbereder vi os på fremtiden? Kom og få at vide, hvordan du kan bruge efterløn og pensionsordninger til at få mest muligt ud af dine penge. I forbindelse med mødet vil to professionelle rådgivere på henholdsvis efterløns- og pensionsområdet sætte dig ind i, hvordan du finder rundt i junglen af regler og forskellige muligheder inden for opsparing.

TID:

Onsdag 23. maj, kl. 17-19:30

STED:

PROSA, Ahlefeldtsgade 16 , 1359 KBH K

TILMELDING:

www.prosa.dk/kursus

ARRANGØR:

PROSAs ungdomsudvalg

Adobe Flash haj på kun 14 dage!

Nyt kursuskoncept der kombinerer traditionel undervisning med online videoundervisning. Vi starter i slutningen af maj 2007.

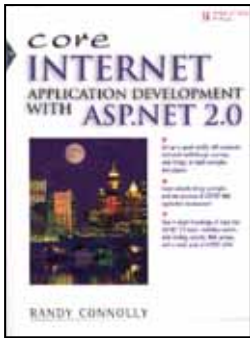
Vi glæder os til at se dig.

Læs mere på:
<http://www.skillshop.dk>

SkillShop
- blended learning

IT®KOMPETENCE A/S

Core Internet Application Development with ASP.NET 2.0

ASP.NET 2.0 represents a true breakthrough in Web development technology and delivers unprecedented power, flexibility, and efficiency. If you're an experienced programmer who wants to build production-quality Web applications and services with ASP.NET 2.0, this book is the deepest, most practical tutorial you can find.

Randy Connolly, 1049 sider

ISBN: 0321419502

Normalpris kr. 497,-

Medlemspris kr. 349,- MÅNEDSTILBUD

PHP 5 Advanced

PHP is currently one of the most popular server-side, HTML-embedded scripting language on the Web. It's specifically designed for Web site creation and is frequently being used to replace the functionality created by Perl to write CGI scripts. PHP's popularity and easier-to-learn appeal has spawned a new breed of programmer, those who are only familiar with and only use PHP. Sharpen your PHP skills with the fully revised and updated Visual Quick Pro Guide

Larry Ullman, 592 sider

ISBN: 0321376013

Normalpris kr. 312,-

Medlemspris kr. 250,-

Start-To-Finish Visual Basic 2005

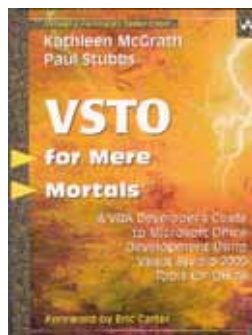
This book is the fastest, best way for experienced programmers to truly master real-world Visual Basic 2005 development. You won't just learn syntax and features: you'll build a complete, robust, data-driven application. You'll put Visual Basic 2005 to work in solving real business problems, overcoming the practical challenges of building production systems, and you will learn to see Visual Basic 2005 projects as they were intended – as complete, cohesive solutions.

Tim Patrick, 859 sider

ISBN: 0321398009

Normalpris kr. 454,-

Medlemspris kr. 363,-

VSTO for Mere Mortals

This book is for VBA developers who are interested in migrating their skills to the next generation of Office development. Readers will benefit from a straightforward, practical introduction to writing managed code applications for word 2003, Excel 2003, and Outlook 2003.

Halmstadgade 6, 8200 Århus N
Tlf.: 8610 0338 Fax: 8937 3555
E-mail: ftu@ats.dk
www.ftu.dk
Få 20% rabat hos FTU boghandel

Build your own Ruby On Rails Web Applications

Want to learn all about Ruby on Rails, the web application framework that is inspiring developers around the world? This book is a practical, step-by-step guide to building next-generation web applications using Ruby On Rails for beginners. While learning the intricacies of both Ruby and Rails, You'll build a complete Web 2.0 social news application from scratch.

Patrick Lenz, 425 sider

ISBN: 0975841955

Normalpris kr. 319,-

Medlemspris kr. 255,-

Readers will also learn how to create add-ins for the most popular applications for Office 2003 and the 2007 Microsoft Office system using VSTO 2005 SE.

Kathleen McGrath, 689 sider

ISBN: 0321426711

Normalpris kr. 412,-

Medlemspris kr. 330,-

Aktiviteter

Kvinder og lønforhandling – Part II

Klæd dig på til kamp for en højere løn!

På utallige opfordringer har vi inviteret forfatter og journalist Solveig Schmidt på besøg igen for at lære os endnu mere om lønforhandling for kvinder. Men bare rolig – nybegyndere kan sagtens være med.

Solveig vil sætte deltagerne på arbejde denne aften. Gennem forskellige øvelser og gruppearbejde ved bordene skal vi arbejde med vores syn på lønforhandling og hvilke faldgruber, vi som kvinder ofte sætter op for os selv. Hun vil derudover give fif fra "tips- og trickskassen" i forhold til, hvordan man går frem i forhindringsløbet mht. forberedelse, fremlæggelse og afslutning af lønforhandlingen.

Mød op til en aften, som du forhåbentlig vil kunne mærke på bankkontoen.

PROSA vil byde på mad og drikke undervejs.

TID:
Tirsdag den 8. maj kl. 17-21

STED:
A-kassernes Samvirke,
Nørre Farimagsgade 43,
1364 København K

TILMELDING:
Elektronisk via www.prosa.dk/kursus

Hold 1. maj med PROSA

Brunch i København

Igen i år mødes vi til 1. maj-brunch i kælderen i Ahlefeldtsgade, hvor vi hygger, snakker om aktuel politik og hvad der ellers rører sig i it-faget.

Vi begynder kl. 10, hvor der vil være noget lækkert at spise og drikke samt musik til. Efter vores eget arrangement slutter vi os i fælles trop til resten af 1. maj-festlighederne bl.a. på Blågårdsplads og i Fælledparken.

Alle PROSA-medlemmer og deres familier er velkomne – så mød talstærkt op og lad os sikre succesen fra i fjor og tidligere år.

TID:
Tirsdag den 1. maj kl. 10.

STED:
PROSA, Ahlefeldtsgade 16,
1359 København K

TILMELDNING:
Elektronisk via
www.prosa.dk/kursus

Café Øst: DIGITAL PROJECT

Tag med PROSA til udstilling på Dansk Arkitektur Center

Den verdensberømte arkitekt Frank Gehry har gennem sit selskab Gehry Technologies udviklet det avancerede 3D-software, Digital Project. Med Digital Project tegnes, beregnes og skabes alle tænkelige former i computeren og byggeriet. Nu kan du med PROSA få en guidet rundvisning på Dansk Arkitektur Center, hvor Frank Gehry for første gang præsenterer sit udsyn til en ny digital revolution i arkitektur og byggeri. Foruden at gå i dybden med processen, viser udstillingen internationale og nationale projekter, der anvender Digital Project.

TID: Torsdag den 10. maj kl. 17-ca. 19.

STED: Dansk Arkitektur Center, Strandgade 27B, 1401 København K.
Vi mødes udenfor.

TILMELDING: Elektronisk via www.prosa.dk/kursus

Aktiviteter

1. maj i PROSA i Århus

Som sædvanlig fejrer vi d. 1. Maj i PROSA i Århus. Vi mødes i PROSA, Møllegade 9-13, kl. 10.00, hvor vi starter dagen med brunch og lidt sang.

Senere går vi med PROSA's fane til 1. maj-demonstration fra Rådhuspladsen til Tangkrogen.

Vi glæder os til at se mange til en hyggelig 1. maj.

Alle medlemmer af PROSA og deres familie er velkomne

Du kan tilmelde dig på hlj@prosa.dk, men du er også velkommen uden tilmelding.

Med venlig hilsen
VEST-bestyrelsen

- Brug web-kort, når du skal have udbetalt dagpenge

Brug PROSAmin – vores digitale løsning – når du digitalt skal indsende dit dagpengekort. Gå på PROSAmin via vores hjemmeside, opret dig som bruger med cpr-nr., og du får tilsendt en aktiveringskode pr. brev.

Når du vælger den digitale løsning, er du sikker på, at dit dagpengekort er korrekt udfyldt, og at det når frem til os. Og det er lettere for os at behandle og ekspedere digitale dagpengekort. Du får adgang til dit digitale webkort den søndag, kortet slutter.

Kurser og foredrag

Kære medlem

April måneds udpluk fra kalenderen byder på både Girlz Night om lønforhandling, indføring i Agile Software Development, Intro til Oracle Express, wireless sikkerhed og meget mere. Se omtaler af nogle af arrangementerne andetsteds i bladet.

Nedenfor kan du set et udpluk af vores program – husk der er mere at finde på www.prosa.dk/kursus/ hvor du også tilmelder dig og betaler on-line.

Vel mødt til PROSAs arrangementer.

Jesper Svarre / kursus@prosa.dk

Dato	Form	Emne	Sted
1/5	Møde	1. maj arrangementer	Hele landet
8/5	Møde	Girlz Night – kvinder og lønforhandling	København
8/5	Foredrag	Agile Software Development	Aalborg
10/5	Foredrag	Agile Software Development	Århus
12-13/5	Kursus	Oracle Express Introduktion	København
12-13/5	Seminar	PROSAs struktur	Middelfart
16/5	Foredrag	Agile Software Development	Kolding
22/5	Foredrag	Office 2007 – Acces og Excel	Kolding
29/5	Foredrag	Office 2007 - Word, PowerPoint og Outlook	Kolding
30/5	Foredrag	Wireless Sikkerhed	Århus
7/6	Foredrag	Ruby On Rails 2	Kolding
12/6	Foredrag	Ruby On Rails 2	Aalborg
14/6	Foredrag	Ruby On Rails 2	Århus

Med forbehold for ændringer i program og indhold

Cafe Øst: Overenskomster – hvad betyder de for mig?

Howdan berører overenskomster dig som individuelt PROSA-medlem? Omkring 50% af PROSA-medlemmerne er i dag ansat under en PROSA- eller anden overenskomst, mens den anden halvdel er ansat på individuelle kontrakter. Men hvad betyder dette for den enkelte og hvilken vej går udviklingen på arbejdsmarkedet?

Professor i sociologi, Jesper Due, tager temperaturen på dagens arbejdsmarked og giver os et bud på, hvad du som PROSA-medlem bør satse på i fremtiden og hvordan PROSA bør agere som fagforbund.

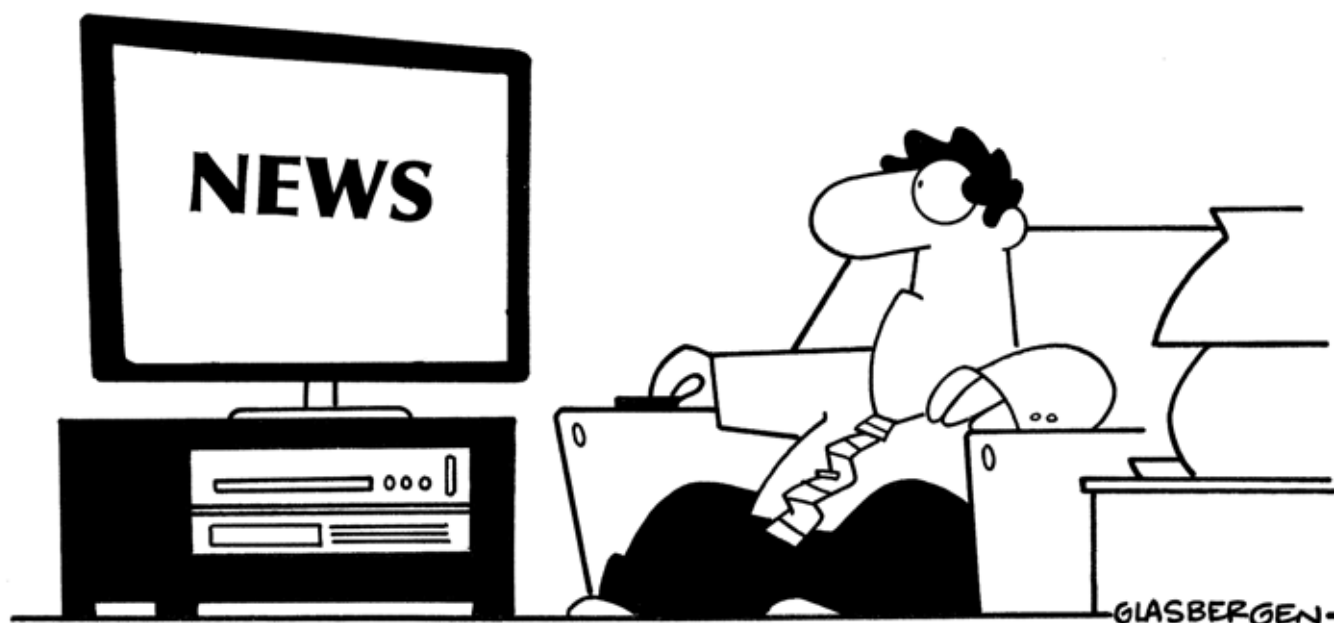
TID: Tirsdag 15. maj, kl. 17-19:30

STED: PROSA, Ahlefeldtsgade 16 , 1359 KBH K

TILMELDING: www.prosa.dk/kursus

ARRANGØR: PROSA/ØST

**“Tonight’s news broadcast is available in high-definition.
Some political views expressed on this program
may still appear fuzzy and out of focus.”**

PROSA

Forbundet af It-professionelle

Henvendelse omkring hastende sager kan uden for PROSA's åbningstider ske direkte til de fagligt valgte på nedenstående telefonnumre og mailadresser:

Hovedkontor, a-kasse, afdelingskontor og lokalkontor

København

Hovedkontor og a-kasse

Ahlefeldtsgade 16,
1359 Kbh. K.
Kontortid: kl. 9-15,
mandag dog 10-15
Tlf.: 3336 4141
fax: 3391 9044
E-mail:
akasse-kbh@prosa.dk
formand@prosa.dk
faglig-kbh@prosa.dk

Århus

Afdelingskontor

Møllegade 9-13,
8000 Århus C.
Kontortid: kl. 10-15
Tlf.: 8730 1414
fax: 8730 1415
A-kassen tlf.: 8730 1401
E-mail:
faglig-arh@prosa.dk

Odense

Lokalkontor

Overgade 54
5000 Odense C
Kontortid: kl. 10-15
Tlf.: 6617 9211
fax: 6617 7911
E-mail:
faglig-ode@prosa.dk

Aalborg

Lokalkontor

Steen Blichersgade 10,
9000 Aalborg
Kontortid: Sidste torsdag
i hver måned kl. 13-18
Tlf.: 9816 9130
Fax: 9816 4730

Lokalafdelinger

PROSA/CSC

Sekretær: Peter Gulstad
Retortvej 6-8, 2500 Valby
Tlf. 3614 4000

PROSA/SAS

Formand: Annette Hansen
Engvej 165, 2300 Kbh. S
Tlf.: 3232 0000

PROSA/STAT

Ahlefeldtsgade 16
1359 Kbh. K
Tlf.: 3336 4121

PROSA/VEST

Møllegade 9-13
8000 Århus C
Tlf.: 8730 1405

PROSA/ØST

Ahlefeldtsgade 16
1359 Kbh. K
Tlf.: 3336 4127

PROSA/STUD

Overgade 54
5000 Odense C
Tlf.: 3336 4273

Formanden, næstformand og faglige sekretærer

Peter Ussing

Formand

Direkte: 3336 4767
Privat: 4556 6665
Mobil: 2819 8497
E-mail: pus@prosa.dk

Eva Birch Christensen

Faglig sekretær

Direkte: 3336 4128
Privat: 3585 8220
Mobil: 2888 1251
E-mail: ebc@prosa.dk

Erik Dahl Klausen

Faglig sekretær

Direkte: 8730 1412
Mobil: 2465 1339
E-mail: ekl@prosa.dk

Mogens Sørensen

Faglig sekretær

Direkte: 3336 4127
Privat: 3391 4649
E-mail: mos@prosa.dk

Jan Irgens

Næstformand

Direkte: 3336 4123
Mobil: 2760 1177
E-mail: jir@prosa.dk

Hanne Lykke Jespersen

Faglig sekretær

Direkte: 8730 1405
Privat: 8641 5494
Mobil: 2888 1247
E-mail: hlj@prosa.dk

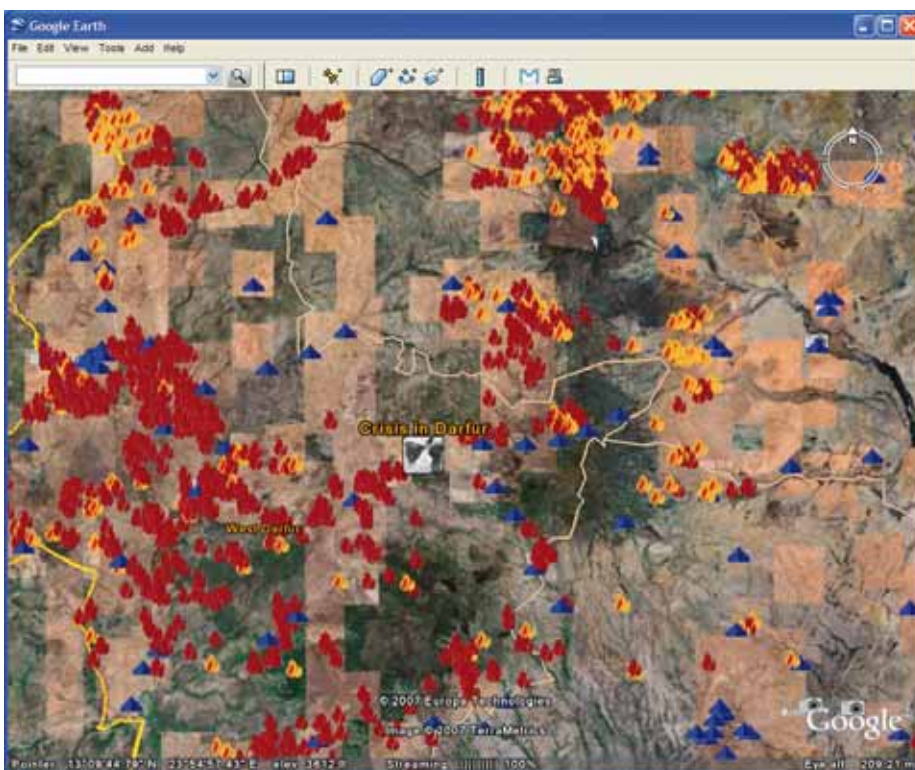
Carsten Larsen

Faglig sekretær

Direkte: 3336 4198
Privat: 6591 3134
Mobil: 2962 0295
E-mail: cla@prosa.dk

Darfur i brand

Google Earth som dokumentationscenter for overgreb og masse mord i Sudan.

Afsender:
KLS PortoService ApS
Hjilmagervej 13
9490 Pandrup

Ændringer vedr. abonnement
ring venligst 33364141

Af Thor Temte, redaktør

USA's Holocaust Museum har i samarbejde med Google Earth sat den humanitære krise i Darfur på landkortet. Næsten bogstavelig talt. Billede efter billede, lydfil efter lydfil, filmstump efter filmstump og sted efter sted for overfald, mord, voldtægter og husafbrændinger – alt er placeret på Google Earths satellitbilleder. Det fungerer som dokumentation for overfaldene og folke drabet udført af Janjaweed-militsen i den blodige konflikt, der ifølge FN har kostet 450.000 mennesker livet. Det er

en stærk måde at bruge mulighederne i Google Earth på – og det viser, hvor skrækindjagende omfattende overfaldene og konflikten er. Forhåbentlig endnu et initiativ, der kan få verden til at vågne op og gribe ind overfor Sudan og Janjaweed-militsens fordrivelse af den oprindelige ikke-arabiske befolkning i regionen.

Du kan se billeder og downloade placemarks på www.ushmm.org/googleearth